Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэ гарана | № 24 (14046) | 1973 оной январиин 28, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

Ленинэй, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудай кавалер, хэдэн медаляар шагнагдаһан Юрөөгэй суута хонишон, коммунист, «Буряадай АССР-эй хонин ажалай мастер» Бутыд Гармажаповна Банзаракцаева һүүлэй арба гаран жэлдэ удаагаар отарынгаа зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 4 килограммһаа дээшэ ноохо хайшална. 1972 ондо энэ бригада 100 хонин бүриһөө 107 хурьга томо болгоһон, хонин бүриһөө 4,4 килограмм ноохо хайшалһан байна. Мүнөө Б. Г. Банзаракцаева малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ жагсажа, түрүүшынхеэ түрэхэ отарынгаа зуһаг хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ, 4,3 килограмм ноохо хайшалха байһанаа мэдүүлээ.

ХОНИШОД, ХАБАЯА ХАРУУЛАЯЛ

Үсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэл — 1973 он манай республикын хонишодто хэзээ хэзээнэйһээ харюусалга ехэтэй жэл байхань ойлгокобди. Яахадааб гэхэдэ, энэ жэл бидэнэр түрүүшынхеэ малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ бүгэдөөрөө оролсохо гээшэбди. Эхэ орон доторoo дэлгэрһэн энэ мүрысөөндэ амжалта туйлахын тулөө хэр угһаа хойшо хони үсхэбэрилдэг туршалга шадабаряа харуулха гээшэ манай уялга. Хоёрдохёор, хони үсхэбэрилдэг гол һалбаритай манай Буряадай Автономито Совет Социалис республикын түүхэтэ табин жэлэй ой энэ жэл тэмдэглэгдэхэ байна. Тиимэһээ бидэнэр ажалай бэлэг эгээн ехэ удхатай, гайхамшаг байха гэжэ һанагдана.

Мүнөө үедэ хонишодто, илангаяа эхэ хонидые харууһалдаг хүнүүдтэ, эгээн харюусалгатай хаһа орсод байна. Шэнэ түрэсээ һайнаар абажа, бултыень томо болгожо шадаал һаа, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ, хонишон нэрэдээ хүрэхэ бологдоно.

Өөрынгөө олон жэлэй дүршэл дээрэ юу гэжэ хэлэхэеэ һанана бикб гэхэдэ, нэн түрүүн бүхы юумэн хонишодой оролдолгоһоо, мэргэжэл шадабариһаа болодог байна. Хонишодой бригада бүхэн отарынгаа ёһотой эзэн, тэрэнэй түлөө дүүрэн харюусалгатай байха жэшээтэй.

Һаяхан манай аймагай хонишод сугларжа, ажал тухайгаа хөөрэлдэхэ зуураа, Химнын совхозой түрүү хонишон Радна Самбуевич Раднажаповай отарада хүрэжэ, байра байдалыень үзэһэн, түл абалгадаа хэр бэлдээб гэжэ хараһан байна. Тинхэдэмнай нүхэр Раднажаповай бригада өөһэдынгөө хүсөөр сабшалангаа харууһалжа,үбһэ, зелёнкоёо хуряажа абаһан, отарынгаа үбэлжөөндэ оруулһан байба. Хурьгашадые тэрэ өөрөө олодог, шэлэжэ абадаг заншалтай. Хурьга абахада хэрэгтэй бүхы юумэеэ, хото хорёогоо наринаар бэлдэһэн байшоо. Иимэл хадаа нүхэр Раднажапов жэл бүри зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьга түлжүүлнэ бшуу. Энэмнай ёһотойл эзэн хүнэй байдал ха юм.

Теэд олон газарта, манайшье колхоздо нимэ эзэн боложо шадаагүй байһан хонишод бии. Тиимэ хүнүүд үбэлдөө, түл абаха үедөө хони хурьгадтаа юу эдюулхэ тухайгаа орой мэдэхэгүй, «намһаа саагуур, үбһэ, тэжээл үгэнэл бэзэ» гээд ябадаг. Хэтэрхэдээ тэдэнэр колхоз, совхозой үгэһэн үбһэ, тэжээлые һүрэгһөө хунжажа, үмсынгөө үхэр, гахай шахажа байдаг. Иигэжэ ажаллахада юун амжалта харагдахаб даа.

Түл абалгын үедэ хонишод ямар юумэндэ анхарха ушартайб гэжэ хэдэн үгэ хэлэе.

Эгээн түрүүн хээли ехэтэй хонидоо нарин һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, заабол бүлеэн уһаар уһалха хэрэгтэй. Тиимэ хонидые хото хорёоһоо аалихынаар, шахасалдахагүйгөөр гаргаха, элдэб юумэнһээ эбэрээхэгүй гэжэ оролдохо шухала. Эдэ хонидые харууһалха, эдеэлүүлхэ хүдэлмэри эгээл дүршэлтэй хонишодто даалгагдана. Харууһанай заал муудаа һаа, хонид хурьга хаядаг, үхэнги хурьга гаргадаг байна.

Хоёрдохёор, нялха хурьгадые зүбөөр тодожо абаха, түрүүшын арбаад үдэртэ һайнаар тэнжээхэ тон шухала. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэрие зарим нэгэн харюусалга багатай хүндэ даалгахада, тэрэ унташаха гү, али хурьгадай гараһые ойлгонгүй байжа, бүтэшэнхэй түрэһэн хурьгадые ами оруулангүй алдадаг гээшэ. Тиимэһээ энэ хүдэлмэрие би өөрөө хэдэгби.

Хурьгадай 2—3 хонохолоор лэ сакманууд бүридхэгдэжэ захална. Энээнии ахалагша хонишон өөрөө хэбэл һайн. Юуб гэхэдэ, сакман бүхэндэ томо жэжээрээ, тамирааpaa адлирхуу хурьгадые оруулха байна. Хэрбээ тиимэ бүлэг соо томо хурьгад орошобол, тэдэнь нялха хурьгадай эхэеэ оложо ядажа байтар, өөһэдынгөө эхын һү хүхэжэ дүүргээд, тэдэнэй хоол хунжадаг байна бшуу.

Түл абалгын түлэг дундаа байхада отарада 10—15 сакман бүридхэгдэдэг гуримтай. Тинхэдээ үглөөгүүр хотон сооһоо томо хурьгатай хонидыень түрүүн гаргаад, үдэшэлэн тэдэниие бултанһаа һүүлдэ хотондо оруулдагбди.

Хурьгадай арба хонохолоор лэ үбһэ, таряа талханай зүйл эдюулжэ һурганабди. Хурьгадай байдаг таһалгануудсоо уһан, минеральна тэжээл, дабһа, мел гэхэ мэтэ саг үргэлжэ табяатай байдаг. Эгээл энээхэн үедэ хурьгадай һүүлэйнь үзүүр тайрагдадаг гээшэ.

Хурьгашанаар хүдэлхэеэ ерэһэн хүнүүдтэ бидэнэр томо болоһон хурьгадые харууһалха, эхэ хонидые эдеэлүүлхэ, адуулха хүдэлмэри даалгадагбди.

Хабартаа үбһэ тэжээлэй дууһантахада, хээрын бэлшээриин саһанһаа һалаагүй байхада тон бэрхэшээлтэй байдаг. Энэ үедэ хурьгадаа гарзада оруулхагүй гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдогшобди. Хурьган бүхэндэ сүүдхын 100 грамм хүртэхөөр холимол тэжээл үгэдэг байнабди. Тинхэдээ тэрэнээ халуун уһанда худхажа, хурьган бүхэндэ 10 грамм хүртэхөөр саахар нэмэжэ эдюулхэдэ һайн. Иимэ тэжээл һулашаг тамиртай хурьгадта сүүдхэдээ 300—400 грамм хүртэхөөр үгэдэг байнабди.

Иигэжэ эхэ хонидоо, хурьгадаа үдэр бүхэндэ оролдосотой һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлгэ, уһалалгыень заахашье таһалдуулангүй, зоотехнигэй зохёоһон, колхозой правлениин баталһан үдэрэй гурим наринаар сахигдадаг. Гадна ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд элдэб үбшэнһөө һэргылхэ хэмжээнүүдые түсэбэй ёһоор бэелүүлдэг, үбшэлһэн малда бидэнэр өөһэдөө түрүүшын туһаламжа хүргөөд, эмшэдые захидагбди.

Эдэ бүгэдын ашаар абтаһан хурьгад бухыдөө томо болгогдожо, эхэһээ һалгааха үедөө 23—24 килограммда хүргэгдэдэг юм.

Энэ жэлдэ малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоолые һайшаан дэмжэжэ, манай отарын хонишод үнгэрһэн зун тушаажа абаһан зуһаг хонидой тус бүриһөө хурьга абажа томо болгохо, 4,3 килограмм ноохо хайшалха уялга абанхай. Хэлэһэн энэ үгэдөө хүрэхэ гэжэ үдэр бүхэндэ оролдожо байнабди. Хонидоймнай тамир һайн, үбһэ, тэжээл бага зэргэ суглуулжа, зөөжэ абанхайбди. Иигээд хурьгад түлэг адхархаа байна. Энэ халуун хүдэлмэридэ бүхы юумэн бэлдэгдэнхэй.

БУРЯАД ОРОНОЙ ХОНИШОД! Парти, правительствынгаа уряада, анхарал, туһаламжада харюу болгон, малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ бүгэдөөрөө оролсожо, энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, ноохо ехээр абажа, хонишон нэрэдээ хүрэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдоёл. Энэмнай түрэл республикымнай 50 жэлэй ойдо бидэнэрэй ажалай бэлэг болохол. Хонишон бүхэндэ амжалта хүсэнэб.

Б. БАНЗАРАКЦАЕВА,
Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

ШЭНЭ ТАСС-һОНИН

Л. И. БРЕЖНЕВ Ю. ЦЕДЕНБАЛТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалтай уулзаба.

КПСС-эй ба МНРП-гэй хоорондын, СССР-эй ба МНР-эй хоорондохи харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд, мүн уласхоорондын гол шухала зарим асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэлэгдэһэн байна.

Нүхэд Л. И. Брежнев Ю. Цеденбал хоёрой уулзалга хани халуун, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

ПАРИЖ. Январиин 27. (ТАСС). Авеню Клебердэхи уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо Вьетнамда дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ хэлсээндэ гар табилгада зорюулагдаһан ёһолол мүнөөдэр энд э болоо.

Нэгэн доро Урда Вьетнамда дайе болюулха ба сэрэгэй холимол комисси тухай, плендэ абтаһан сэрэгшэдые болон хари гүрэнэй эгээлэй хүнүүдые, мүн плендэ абтаад, һахюул доро байһан Вьетнамай эгээлэй хүнүүдые бусааха, ажаглалта ба хиналта хэхэ уласхоорондын комисси тухай энэ хэлсээндэ хамаатай протоколнуудта гар табигдаа.

Эдэ документнүүдтэ Вьетнам тушаа Парижай хэлсээндэ хабаадаһан дүрбэн талын түлөөлэгшэд: ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Зуй Чинь, РЮВ-эй ВРП-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Тхи Бинь, США-гай гадаадын хэрэгүүдэй министр У. Роджерс, Вьетнамай республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Чан Ван Лам гэгшэд гараа табяһан байна.

Энэ ёһололдо дүрбэн делегациин гэшүүд, дэлхэйн олон гүрэнүүдэй журналистнууд, радио болон телевидениин корреспондентнууд байлсаа.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКЭ БҮЛГЭМҮҮДЭЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Научно-техническэ бүлгэмүүдэй бүхэсоюзна IV съезд январиин 26-да Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэрэе дүүргэбэ.

Энэ съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл тушаа тогтоол баталагдан абтаа.

(ТАСС).

...ОРИЛГОНУУД ТОДОРХОЙЛОГДОО

1973 оной арадай ажахын ... болзорһоонь урид ...ын түлөө промышленн..., барилгын, транспор... хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэ... социалис мүрысөө дэл... тухай» КПСС-эй ЦК-..., СССР-эй Министрнүүдэй ..., ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-...-гай тогтоолые хүсэндэнь ... талаар районой пар..., профсоюзай, комсомо... организацинуудай бэе... зорилгонууд тухай ... зүбшэн хэлсэһэн пар...-ажахын эдэбхитэдэй ... Улаан-Үдэ хотын Со... районд о боложо үнгэ-...

... асуудалаар элидхэл хэ... партиин райкомой нэгэдэ... секретарь нүхэр С. Н. Бул... районой промышленна ... ...тинуудай, барилгын, ...ортын, хэлхеэ холбоо...нинүүдэй коллективүү... 1972 ондо бүтээһэн хүдэл... дүнгүүд тухай дэлгэ... тогтоо. Тиихэ зуураа хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тушаа, ажал хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тушаа, тэдэниие саашадаа усадхаха хэмжээнүүд тушаа анхаралаа онсо хандуулһан байна.

Промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон районой ажалшадай 1973 ондо — юһэдэхи табан жэлэй гурбадугаар шиидхэхы жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудые элидхэлшэ элирхэйлэн харуулаа.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партбюрогой секретарь нүхэр Корягина, Улаан-Үдын оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой шэл отологшо нүхэр Малыгина, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Киберев, «Байкал» гэжэ хубсаһа оёлгын нэгэдэлэй мастер нүхэр Батурина, 72-дохи магазинай секциие даагша нүхэр Каурова, почтамтын почтальон нүхэр Шведова, 3-дахи дунда һургуулиин директор нүхэр Степанова, городской 1-дэхи больницын главна врачай орлогшо нүхэр Трухин болон бусад хабаадалсаһан байна.

Советскэ райондо айлшаар ерэһэн Шэтэ хотын Центральна районой делегацие толгойлогшо КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. Ш. Ахметов суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, 1973 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон районой ажалшадай Советскэ районие социалис мүрысөөндэ уриһан тухайнь мэдээсэбэ.

Районой ажалшадай 1973 ондо бэелүүлхээр хараалһан социалис уялгануудые суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа. Гадна хүрэһэ Шэтэ хотын Центральна районой ажалшадай социалис мүрысөөндэ уриһан уряае хүндэтэйгөөр хүлеэн абаа. Хоёр районуудай социалис мүрысөөнэй договор суглаагаар һайшаагдажа, мүн лэ нэгэн дуугаар баталагдаһан байха юм.

Манай корр.

Уялганууд шэнэлэгдэнэ

Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай, фермэ, отарануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хамтын баярай заседаниин материалнуудые, тус заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлые шудалалга үргэнөөр эмхидхэгдэбэ. Партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудаар ябажа, нютагуудай партийна, комсомолой, профсоюзнай комитедүүдтэй, сомоной, сельскэ Соведүүдтэй хамта энэ хэрэгые эрхилнэ. Политинформаторнууд, агитаторнуудай, лекторнүүдэй, элидхэлшэдэй семинарнууд үнгэргэгдэжэ, энэ түүхэтэ материалнуудые ойлгуулхынгаа хажуугаар ажалшадай хүсэл эрмэлзэл ажаглажа, 1973 оной социалис уялгануудые дээшэлүүлхэ хубилалтануудые оруулна.

Жэшээнь, Борьёогой совхозой Нугын һаалиин фермын малшад үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1.380 литр һү һаахабди гэжэ уялга абаба.

«Коммунизм» колхозой В. Д. Цыреновагай эрхилдэг комсомол-залуушуулай отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абажа, тэдэнээ 22 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо хайшалхабди гэжэ мэдүүлбэ.

Оёорой совхозой механизаторнууд түнхэнэйхидэй үүсхэлые дэмжэжэ, бүхы машина, техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа, февралиин 23 болотор дүүргэхэ, малай үбэлжэлгын үедэ бүдүүн тэжээл бутарган жэжэлхэ 5 стационарна, 3 нүүдэл агрегат тодхохо, 15 механизаторые хурьга абалгын үедэ хонин ажал дээрэ эльгээхэ гэһэн уялга абаад байна. Эдэнэр бүхы совхозоороо энэ жэлдэ гектар бүриһөө 12 центнер орооһо таряа, тиихэдэ 15 центнер шэниисэ хуряаха гэһэн үүсхэл гаргаһан байна.

Д. АЮШЕЕВ.

Үүсхэл гаргаһан ажахыда

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХҮНДЭДЭ

Манай совхозой малшад үбэлжэлгын үедэ үхэрнүүдээ һайнаар шахан таргалуулжа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень республикынгаа колхоз, совхозуудай бүхы мал адуулагшадта хандаа һэмди. Мүнөө бидэнэр малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоод бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ байнабди.

Үнгэрһэн декабрь һарада шахалгада табигдаһан малаа шэгнэжэ үзэхэдэмнай, түрүү малшад Будажап Данзанов, Шаруу Бадмаева, Бабасан Батомункуев гэгшэдэй тэжээдэг үхэрнүүдэй шэгнүүр сүүдхэдээ 977—900 граммаар нэмээгдэһэн байжа, совхозой дирекци, парткомой мүнгэн шанда хүртэһэн, малшад Б. Данзанов, Б. Батомункуев гэгшэдэй хүндэлэлдэ Ажалай Алдар солын туг совхозоймнай түбтэ үргэгдөө бэлэй.

Мүнөө январь һарын дүн гаргахадаа шахамалнуудаа шэгнэжэ үзэбэбди. Тиин гэһээ Хонхолын отделениин мал адуулагша Гылыкжап Далахаев Баданцу һамгантаяа бусадай дундаһаа онсо шалгаржа, 46 үхэрэй сүүдхэ бүриин шэгнүүрэй нэмэлтые 929 граммда хүргэжэ, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Мүн малшад Бато Лодоев Дынчигма Гармаева хоёр мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлжэ, малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 919 граммаар нэмээжэ шадаһан байба. Бусад мал харууһалагшад Мария Бадмажапова, Ирина Базарова, Агбан Очиров, Дулгар Бальжинимаева, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Сыбжидма Дармаева, Балмацу Цыбикжапова гэгшэд энэ һарын туршада малайнгаа сүүдхэ бүриин шэгнүүрые 900-һаа 912 грамм хүрэтэр нэмээжэ, совхозой дирекци, парткомой шангуудта хүртэбэ.

Коммунист Бадмажап Жамбалтаровай хүтэлбэрилдэг Хонхолын отделени малайнгаа шэгнүүрые һарын туршада 100 центнерээр нэмээхэ түсэбтэй байгаа һаа, тэрэнээ 116 центнер 34 килограммда хүргэжэ шадаа.

Совхозой хоёрдохи — Шанагын отделениин мал адуулагшад Санжама Бадмаева, Цырен Очиров, Надежда Дондубон гэгшэд малайнгаа сүүдхэ бүриин шэгнүүр нэмээхэ талаар горитойхон амжалта туйлаһан байна. Хоёр отделениин малшадай эрхимээр ажаллажа гараһанай ашаар совхознай январь һарада малайнгаа шэгнүүр 300 центнер нэмээхэ түсэбөө 346 центнер 61 килограммда хүргэжэ, хараалһан түсэбөө үлүүлһэн байна.

Мал шахан таргалуулха талаар январь һарада дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн Гылыкжап Митын Далахаевай хүндэлэлдэ Ажалай алдар солын туг совхозоймнай түбтэ үргэгдэбэ. Ингэжэ республика соогоо мүрысөө үүсхэһэн совхозой малшад үгэдөө хүрэнэ.

Ц-Д. БАДМАЖАПОВ,
Бодонгуудай совхозой главна зоотехник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ш-Н. Э. ЭРДЫНЕЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудта үни удаан саг ... аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь, нниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, түрэһөөр наһа гүйсэһэнтэйнь дамжуулан, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин директор нүхэр Эрдынеев Ширап-Нимбу Эрдынеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагна...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ДУБРОВСКИЙ.**

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1973 оной январиин 26.

ТҮЛ АБАЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ ШАЛГАНАБДИ

ОЛОН ДУТАГДАЛТАЙ

Мухар-Шэбэрэй аймаг мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга гэхэ гү, али бүхыдөө 80 мянганһаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, томо болгохо гэһэн уялга абанхай. Февраль һараһаа эхилжэ, 35—40 хоногой туршада хонид хурьгалхаар үрэжүүлэгдэнхэй. Нэгэ хэдэн хоногһоо Түгнын хонишодто шэнэ түл абалгын халуун хаһа эхилхэнь. Ажахынуудай хонишод харюусалгатай энэ хүдэлмэридөө хэр бэлэдхэлтэй ерэбэб?

Хонидойнгоо тоо олошоруулха, түл, ноохо абалгаяа дээшэлүүлхэ талаар «Забайкалец», Суулгын, «Авангард» совхозууд аймагай бусад ажахынуудһаа жэл бүри гээгдэжэ ябадаг. Шэнэ түл абалгадаа һайнаар бэлдэдэггүй, тиигэжэ нарай хурьгадаа үхэл гарзада олоор оруулдаг, хонишодой дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулдаггүй, тэдэнэй культурна, ажаһуудалай эрилтэдэ анхаралаа багаар хандуулдаг гээд эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд суглаанууд дээрэ, аймагай газетын хуудаһануудта ходо шүүмжэлэгдэдэг. Тиимэһээ бидэнэр тус совхозуудай юһэн отарануудаар ябажа, шэнэ түл абалгадаа эндэхид хэр һайнаар бэлдээб, тэдэндэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, һайнаар амарха арга бии гү гэжэ шалгажа үзэбэбди.

«Забайкалец» совхозой ахалагша хонишон В. Н. Калашниковай отара Гурбан модото гэжэ газарта байрланхай. Эндэ ерэхэдэмнай ахалагша хонишон ганцааран хонидоо уһалха һамбаандаа шарга дээрэ үбһэ ашажа байба.

— 610 хонидые гурбан хүн харууһалнабди. Нэгэмнай мүнөө гэртээ амаржа байнхай. Нүгөөдэмнай хүнһэндэ гэжэ тосхоноо ошоо. 50 гаран хурьгатай болонхойбди. Хоёр-гурбан хоногһоо хурьгад адхаржа захалхань. Нэгэ хүниие нэмэжэ үгэхэ аад, мүнөө хүрэтэр үгы. Юрэдөө тухашаржа байнабди,—гээд Василий Несторович гомдоно.

Ахалагша хонишоной гомдохонь буруу бэшэ. Үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл байрадань асарагдаагүй. Газаагаа 20 центнер тухай сагаан һолоомо, 5 центнер хүрэхэгүй үбһэтэй. Дууһахадань асаржа үгэдэг юм гээд ахалагша хонишон хэлэнэ. Хонидойнь шадал тамир тиимэшье һайн гэхын аргагүй. Хурьгалха болоһон хонидоо илгажа, амяарайнь байлгажа эдеэлүүлээгүй байһаар. Байра байдалынь задагай, дулаалагдаагүй. Нарай хурьгадаа илгаха хаалта, хаабаринуудынь хүсэд бэлдэгдээдүй. Хонишодой өөһэдынь гэртэ ороходо муухай, сагаадагдаагүй, пеэшэнгынь эбдэрхэй, утаа хаяна. Түлеэнинь нойтон. Палаахань заһабарилагдаагүй, хохи-хахи хүдэлнэ, хэдэн заяанай угаагдаагүй. Аптечкэшье байхагүй. «Хонишоной булангда» ажахын хонишодой абаһан уялгаһаа ондоо юуншье үгы. Харуулан ойлгуулха уряа лозунг, плакат ханаарнь байхагүй.

Ахалагша хонишон Г. В. Богомазовай отарада харууһалагдадаг табадахяа хурьгалха 665 эхэ хонидой олонхинь туранхай. Хонин бүхэндэ сүүдхын 200 грамм обёос татагдангүй үгтэнэ. Дал соохи хуушан шэбхэ гаргагдаагүй, тэндэнь хүйтэн.

— Би энэ Толстая гора гэжэ газарта 13-дахи жэлээ үбэлжэжэ байнаб. Байра байдалаа заһабарилха, дулаалха гэхэдэ барилгын материалаар дуталдажа, ходол зободогби. Хадааһан, толь гэхэ мэтын зүйл огто хүртэдэггүй. Шэнэ түл абалгадаа шадал соогоо бэлдээб. Февралиин эхеэр хонидни олоороо хурьгалжа эхилхэ юм. Зууһаа 90 хурьга, хонин бүриһөө 4 килограмм ноохо абаха гэһэн уялгаяа бэелүүлхын тулада үдэр, һүнигүй тэмсэхэ сагнай ерэбэ, — гэжэ ахалагша хонишон И. С. Шамсудинов хэлэнэ.

Бусадта орходоо энэ отарын хонид шадал тамираар яһала һайн. Түл абалгадаа яһала һайнаар бэлдэнхэй. Газаань хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл зөөгдэнхэй. Эндэ баһал нэгэ хүн дуталдана. Хонидынь наһаар адли бэшэ. Түрүүшынхеэ, хоёрдохёо, гурбадахяа хурьгалха хонидоор отарань бүридэнхэй. Ажахын зооветеринарна мэргэжэлтэд эхэ хонидой отарануудые бүридхэхэ хэрэгтэ ёһо тэдысэ хандадаг байна гэжэ элирнэ.

«Забайкалец» совхозой хэдэн отарануудта хүрэжэ, шэнэ түл абалгадаа хэр бэлэдхэлтэй ерэбэб гэжэ хараад үзэхэдэ, тиимэшье һайн гэхын аргагүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд хонишод тушаа анхаралаа багаар хандуулна. Мүнөө үнгэрһэн жэлэй үрэ дүн согсологдожо байнхай. Хөөрэлдэхэ юумэн ехэ. Теэд хонишодтой суглаан болоодүй байһаар. Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна мүрысөөн тухай хонишод телевизорээр дуулаһан, газетэдэ уншаһан. Харин хүн бүхэнтэй энээн тушаа агитатор, политинформатор ямаршье хөөрэлдөө үнгэргөөгүй. Хонишодто соёлой хүдэлмэрилэгшэд айлшалнагүй. шэнэ газетэ, журнал, ном асаргаданагүй. Медицинын хүдэлмэрилэгшэдшье ерэнэгүй. Хонишодой дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байһаар.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Суулгын совхозой бүхы хонидойнь 13,9 процентнь гэхэ гү, али бүхыдөө аяар 4.453 толгойнь гарзада ороһон. Хони, хурьгадай гарзалалга тус ажахыда жэл бүри олошоржо байдаг. Тиигэжэ хонидойнгоо тоо олошоруулха, хониной мяха, ноохо гүрэндэ тушааха түсэбөө совхоз үнгэрэгшэ жэлдэшье дүүргээгүй. Нёдондо Суулгын совхоз зуун эхэ хонин бүриһөө миил 56 хурьга түлжүүлһэн байна.

Шэнэ түл абалгадаа совхозой хонишод хэр бэлдээб гээд танилсахада, отара бүхэндэ дутагдал ушарна. Хара-Шугы, Үргэн Хүндэ гэжэ газарта байрлаһан У. Л. Молчанов, Н. С. Алексеев, Г. Я. Матвеев, Л. В. Петров гэгшэдэй отарануудта зайн гал оруулагдаагүй, бүлүүр худагуудынь хүдэлгэгдэнэгүй.

Мүн иимэрхүү байдал Үргэн-Хүнды гэжэ газарта һууриж аһан Г. Я. Матвеевэй, Л. В. Петровой отарануудта үзэгдэнэ. Үнгэржэ ерэхэдээ, Л. В. Петровой гэртэ зайн гал носоногүй.

Совхозой хонишод бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоходоо зуун эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаха гэжэ шиидэнхэй. Ажахыда эхэ хонидой 18 отара тоологдодог. Отара бүхэндэ хоёр хурьгашад гэхэ гү, али бүхыдөө 36 хүн хэрэгтэй. Мүнөө үедэ 25 хурьгашад дуталдана.

Үбэлжэлгын, түл абалгын үедэ хонишодой культурна, ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэмжээ ябуулга совхозой парткомдо мүнөө хүрэтэр табигдаагүй байһаар. Энээн тушаа парткомой секретарь А. С. Алексеев иигэжэ нэдүүлнэ: «Сүлөө заб гаранагүй. Һаалишадтаяа һаял хөөрэлдэжэ дүүргээбди. Отара бүхэндэ радиоприёмник абажа үгэхэ мүнгэн зөөри байхагүй. Газетэ, журнал абаашажа үгэхэ аргагүйбди. Тэдэнэр үдэр бүри шахуу гэртээ ерэжэ байдаг. Өөһэдөө абаашаг лэ» гэхэ мэтээр А. Алексеев бэеһээ зайлуулхые оролдобо.

«Авангард» совхозой ахалагша хонишон Д. Ч. Хандажаповай отарада хүрэхэдэ, байра байдалынь яндагар, шэнэ түл абалгадаа түтэс бэлэн. Түрүүшынхеэ хурьгалха зуун хонин бүриһөө 80 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 3,5 килограмм ноохо абаха гэһэн уялгаяа заатагүй бэелүүлхэ гэһэн зорилготойгоор отарын хонишод ажаллана. Гансал автолавка ябанагүй гээд хонишод гомдоно.

Суулгын, «Забайкалец» совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд урда жэлнүүдэйнгээ алдуу эндүүе дахинаа дабтажа, шэнэ түл абалгадаа хангалтагүйгөөр бэлдэнэ, хонишод тухайгаа анхарнагүй гэжэ хэлэлтэй. Отара бүхэндэ һолоомон хэршэгдэнэгүй, нарһанай шэлбүүһэнтэй холигдоногүй. Эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха бэзэ гэжэ найдагдана.

В. ШИРДАРМАЕВ, И. МУРЗИН,
аймагай «Ленинэй зам» газетын хүдэлмэрилэгшэд.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР, ЗОРИМГОЙГООР

Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой малшад «1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолые халуунаар дэмжээд, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоо һэн.

Тус колхоз гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха 1972 оной түсэб сүм дүүргээ. Тиихэдэ мяха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбөө 150—200 процентдэ хүргэһэн байна.

Колхозой түрүү һаалишад М. А. Ефимова, Л. М. Лаптева, С. С. Родионова, У. А. Фомина, В. Ф. Шандина, Е. И. Еманакова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2500—2600 килограмм һү һаажа, гүрэндэ һү худалдаха түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ хүбитаяа оруулаа. Тиихэдэ гахайшад Т. А. Васильев, С. А. Матвеев болон бусад шахамал гахайнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 500 граммаар нэмээжэ шадана. Эндэхи хонишодшье һайнаар ажаллаа. Жэшээлхэдэ, түрүү хонишон Н. Я. Пыкин 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 4 килограмм 100 грамм нооһо хайшалһан байна. Имэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа олон.

Колхозой малшадай дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Материальна урмашуулгаһаа гадна моральна урмашуулгада нилээд ехэ анхарал хандуулагдана. Түрүү малшадай хүндэлэлдэ зорюулан, колхозой түбтэ «Ажалай алдар солын туг» үргэгдэнэ. Тэрэшэлэн колхозой парткомой болон правлениин дамжуулгын Улаан тугууд, вымпелнүүд түрүү фермэнүүд болон отарануудта барюулагдадаг. Социалис мүрысөөндэ шалгарагшад тухай харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд, нютагай радио зүбөөр хэрэглэгдэнэ. 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ, тэрэшэлэн байгша оной түрүүшын хахадта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1600 килограммһаа доошо бэшэ һү һааһан һаалишан «Колхозой чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ, ВДНХ-да ошохо түлөөһэгүй путевкоор шагнагдаха байна. Тиихэдэ энэ үе саг соо үнеэн бүриһөө 1500 килограммһаа доошо бэшэ һү һааһан һаалишан «Урал» түхэлэй мотоцикл ээлжээгүйгөөр худалдан абаха эрхэтэй болохо юм.

Хонишод ба гахайшадай үбэлэй үедэ хоорондоо мүрысэхэ мүн лэ имэрхүү гуримууд тодорхойлогдоо.

Колхозой малшад «1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөе дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоолые халуунаар дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Тэдэнэрэй социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, 1973 оной эхинһээ тус колхозой малшад эршэтэй зоримгойгоор ажаллажа эхилээ бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баруун гарһаа): түрүү һаалишад Е. М. Казанцева, У. И. Фомина, 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлһэн хонишон Н. Я. Пыкин газетэ уншажа байна.

С. ОЧИРОВ.

ЖЭЛЭЙ ДҮН ГАРГАГДАБА

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан һаяхан болобо.

Буряадай филиалай түрүүлэгшэ, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор В. Р. ФИЛИППОВ оролто үгэ хэлэжэ, үнгэрэгшэ жэлдэ тус филиалай хүдэлмэрилэгшэдэй научно-шэнжэлэлгын талаар туйлаһан амжалтанууд тушаа тогтобо.

СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэ секретарь, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Б. СОНТОЕВ «СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалай научно-эмхидхэлэй, научно-шэнжэлхы хүдэлмэриин 1972 оной гол дүнгүүд тухай элидхэл хэжэ, Буряадай республикын эрдэмтэдэй ажал хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Экономическа шэнжэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэ, экономическа эрдэмэй кандидат Г. Ш. РАДНАЕВ «Буряадай АССР-эй арадай ажахын бүридэл ба хубаарилые улам һайжаруулха тухай» элидхэв.

«Буряадай республикын эрхэ байдалда тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжонууд» гэһэн элидхэл суглаарагшадай анхаралда табигдаа. Энэ асуудалаар биологиин эрдэмэй кандидат М. В. ЕФИМОВ элидхэл хэбэ.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Д. ШАГДАРОВ «Буряад литературна хэлэнэй найралдалай улам нарижан хүгжэжэ байһан тухай хэлэв.

Эдэ элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, дэлгэрэнгы тогтоол абтаһан байна.

Манай корр.

ЭРХИМҮҮДТЭ—ШАН

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой малшад үнгэрэгшэ жэлдэ ажалдаа амжалта туйлан гараа. Һаяхан ажахын һаалишад Ород тосхондо сугларжа, үнгэрһэн жэлэйнгээ дүн согсолһон, 1973 онойнгоо түсэб хараалһан байна.

Совхозой директор Д. Д. Дугаров нёдондо жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай элидхэл хэбэ. 1972 ондо һү һааха түсэб 100 процент, гүрэндэ худалдалга 107,5 процент дүүргэгдэһэн байгаа. Энэнь 1971 онойхитой сасуулхада, 17 процентээр дээшэлһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, Жэшээлхэдэ, Ородой фермын һаалишад үнеэн бүриһөө һү һааха даабаряа 26 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа.

Энэ суглаан дээрэ совхозой түрүү һаалишадта шангууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Һаалишан Е. Д. Кузьмина үнеэн бүриһөө 2751 килограмм һү һааһан, даажа абаһан 20 үнеэнһээ 23 тугал абаһан байна. Ажалдаа һайн амжалта туйлаһан энэ һаалишан нэгэ бүрүүгаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан, «1972 оной совхозой эрхим һаалишан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Мүн П. Т. Игнатьева үнеэн бүриһөө 1865 килограмм һү һаажа шагнагдаһан, эрхим һаалишанай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна бшуу. Даажа абаһан 19 үнеэнһээ 19 тугал абажа түлжүүлһэн Е. О. Сультимовагай эрхим ажал тэмдэглэмээр.

Эдэ эрхим малшадһаа гадна, һү һаалиин фермын бригадир Г. Соловьев, һаалишад Д. Мункуева, А. Вишнякова, О. Нимаева, Е. Лешенко, мал адуулагшад Д. Базаржапов, Л. Ястребов гэгшэд бүрүү, поршоонхонуудаар шагнагдаһан, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн байна.

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй тогтоол тухай партиин Хэжэнгын райкомой инструктор Ц-Д. Болдонов энэ суглаан дээрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Һаалишад, малшад энэ тогтоолые халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, 1973 ондо бэелүүлхэ уялгаяа баталан абаа.

1973 ондо совхозой һаалишад 5250 центнер һү һааха, 4200 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэжэ хараалаа. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө һү һааха даабаряа нёдондо жэлэйхидэ орходоо 30 процентээр дээшэлүүлхэ, 100 үнеэн бүриһөө 91 тугал абаха гэжэ малшад шиидхэбэ. Энээнэй тулада мал үрэжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулха, хоёрдохи отделениин түб тосхондо үрэжүүлгын пункт эмхидхэгдэхэ байна.

Мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэжэ түсэблэбэ. Совхозой һаалишад, малшад хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

СУУТА ЛУГОВОДОЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

ДААЖА абаһан нуга сабшалангаа һайнаар утэгжүүлжэ, уһалжа шадаһанай ашаар үбһэ ногооной үндэр баян ургаса хуряажа абадагаараа Сэлэнгын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой солото луговод Василий Александрович Герасимов орон дотороо нилээд суутай болоһон. 1936—40 онуудта энэ мүхэрнай һайн ургасатай сабшалан дээрэһээ гектарай 80—100 центнер үбһэ, харин даажа абаһан бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 40—45 центнер ургаса хуряажа абадаг байһан. Эды шэнээн ургаса республикымнай ажахынуудай тэрэ үеын нэгэшье луговод ургуулжа абадаггүй байһан гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Үбһэ ногооной баян ургаса хуряажа абахын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ Василий Александрович хэдэн удаа илан гаража, 1940 ондо суута луговодой үбсүүндэ гүрэн түрымнай эгээл дээдэ шагнал—Ленинэй орден зъяраа бэлэй. Василий Александрович Герасимовай гаргаһан үүсхэлые республикымнай ажахынуудай луговодууд һайшаан дэмжэһэн юм.

Хайшан гэжэ ажаллахадаа, энэ луговодой тиимэ һайн үрэ дүн туйладаг байһан тухайнь тобшохоноор хөөрэжэ үгэе. Герасимов хэзээ заяанда орхигдошоһон Манжын сабшалан даажа абаһан юм. Энэ сабшалан дээрэһээ һүришье үбһэн абтадаггүй байһан. Сабшалангаа модо, шулуунһаа сэбэрлэхэ бүхы ажалаа Василий Александрович улаан гараараа хэжэ гараһан. Луговод өөрынгөө ажалда арадай дүй дүршэлые хэрэглэн, сабшалан дээрэ шэбхэ ехээр гаргажа тараахаһаа гадна, шубуунай аргал, үнэһэ болон бусад зүйлнүүдтэй тааруулан холижо тараадаг байһан. Нигэжэ сабшалангаа утэгжүүлһэнэй ашаар сабшалангайнгаа хүрьһэ һайжаруулжа шадаа бшуу.

Эдэ бүгэдэһөө гадна В. А. Герасимов үбэлэй туршада сабшалан дээрээ тошон ехээр халяажа абадаг байһан. Голой эхине шадамар бэрхээр модон хаалтаар хаажа, үбэлэй туршада голой уһые сабшалан дээрээ тараадаг байһан. Василий Александрович энэ хугасаада сабшалан дээрээ 40—60 мянган кубометр тошон халяадаг байгаа. Бэрхэ луговод ехэнхи тошонгоо сабшалангай дэргэдэхи ой соо халяадаг байһан. Ойн өөрто баригдаһан тошон хайлахадаашье удаан, тусхай хобоонуудаар сабшалангыень удаан уһалуулдаг байһан. Энээнэй ашаар нүхэр Герасимов нуга сабшалангаа 3 дахин уһалжа шададаг бэлэй.

Үбһэ тэжээлэй тогтууритай һайн ургаса хуряажа абахын түлөө колхозуудай олохон луговодууд мэдээжэ нүхэрэйнгөө дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэдэг байһан юм. Харин энэ хүдэлөөн таби гараа онуудай эхеэр элдэб шалтагаанаар замхашанхай. 1966 ондо нютагайнгаа солото луговодой хэрэгые һэргээхын тула аймагай колхоз, совхозуудта оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна отрядууд, тусхай звенонууд эмхидхэгдэжэ, нуга сабшалан һайжаруулха, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар яһалахан хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Гэбэшье жэл бүри олон боложо байһан малаа бардам хүрэхэ бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангажа шадаагүй. Олон жэлэй ногооной үрэһэ, минеральна утэгжүүлгын ехээр дуталдаһан дээрэһээ отряд болон звеногой коллектив хараалһанаа гүйсэд бэелүүлжэ шадаагүй. Нуга сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэ ажахынуудай шефүүд оройдоо хабаадалсадаггүй байһан. Энэ шухала хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулжа, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ промышленна предприятинууд болон бусад эмхи зургаанууд ехэхэн туһа хүргэхэ арга боломжотой гэжэ һүүлэй жэлэй туршалга гэршэлжэ үгөө бшуу.

Эдэ дутуу дундануудаа Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозууд усадхахын тула үнгэрэгшэ 1972 ондо горитойхон ажал ябуулба. Нютагайнгаа бэрхэ луговодой солые һэргээхын тула энэ шухала хүдэлмэреэ бүхы сабшалан дээрэ ябуулха бэшэ, харин үрэжэл һайтай нуга сабшалан бии болгожо, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ тухайгаа аймагай луговодууд өөһэдынгөө суглаан дээрэ хэлсэһэн юм. Ажахынуудта герасимовска 32 участок эмхидхэгдэжэ, 1595 гектар сабшалан даалгагдаа. Эмхидхэгдэһэн тусхай сабшалангынь уһалууриингаа, ургасыншье талаар. ехэ багаараашье бэе бэеһээ тад ондоонууд. Шэнээр эмхидхэгдэһэн сабшалангаа хорёолхо хэрэгтэ тэдэнэр анхаралаа хандуулаа.

КПСС-эй райкомой бюрогой шиидхэбэреэр промышленна, барилгын, транспортна 38 предприяти болон эмхи зургаанууд тусхай сабшалангуудые шефтээ абаа. Колхоз, совхозуудай луговодуудта шефүүд ехэхэн туһа хүргэһэн байна. Һургааг отолхо, посхоод барилгада, наг шэбхэ гаргалгада, сабшалан уһалалгада, мүн үбһэ хуряалгада тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадаа. Шефүүд өөһэдынгөө хүсөөр ойһоо һургааг отолжо, 17,1 километр, ажахынууд өөһэдынгөө хүсөөр 21,6 километр утатай посхоод баряа. Герасимовска участогуудта үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүридэ дунда зэргээр 1,45 центнер азотно утэгжүүлгэ, бүхыдэнь 11.175 тонно наг шэбхэ оруулагдаа. Сабшалангай ехэнхи хубинь хоёр-гурба дахин уһалагдаа.

Хараалһан ажалаа эмхи гуримтайгаар ябуулжа шадаһанай ашаар ажахынууд тус сабшалангай гектар бүриһөө 19,3 центнер үбһэ хуряажа абаа гэхэ гү, али энэнь урда жэлнүүдэйхидэ орходоо ургасань 6,3 центнерээр дээшэлээ. Үбһэ ногооной ургасада үнгэрэгшэ жэлэй ган гасуур ехэхэн һаад тойбо татаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зарим сабшалан оройдоол нэгэ дахин уһалагдаһан дээрэһээ тэндэхи ургасань мүн тулюуршаг байгаа.

Хараалһан ажал хүдэлмэриеэ хаһа сагтань һайнаар эмхидхэжэ шадабал, амжалта туйлахаш гэжэ Сэлэнгын луговодууд һайн мэдэрнэ. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэлтэй луговод Б. Цыбикжапов 50 гектар сабшалан дээрэһээ 1.530 центнер үбһэ хуряажа абаа. Урда жэлэйхидэ орходоо энэ нүхэрнай 1.180—1.200 центнер ехэ үбһэ сабшаһан болоно бшуу. Химнын совхозой луговод Ц. Бадужинов Бургаастайн 60 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 20,2 центнер үбһэ хуряажа абаба.

Энэ луговод сабшалан дээрээ гектарай 15—40 тонно хэмжээнэй наг шэбхэ, 1,5—2,5 центнер аммиачна селитрэ оруулһан. Эдэ хэһэн ажалынь ерэхэ жэлдэшье үбһэнэй ургасада ехэ нүлөө үзүүлхэ.

Герасимовска сабшалангай гектар бүриһөө 23—25 центнер үбһэ хуряажа абаха арга боломжо гүйсэд бии. Байгша ондо ургасань 4—5 центнерээр дээшэлхээр хараалагдана. Гэбэшье зарим ажахынууд иимэ түхэлэй сабшалан түхеэрээд, тэрээн дээрээ ямаршье хүдэлмэри хээгүй. Жэшээнь, Сүхын совхоздо Дээдэ нугын сабшаланда герасимовска участок бии болгобошье, тэрэндээ ёһоор наг шэбхэ, минеральна утэгжүүлгэ оруулаагүй, уһалаагүй дээрэһээнь нёдондо эндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ бага үбһэн абтаһан байна. Ажахын мэргэжэлтэд, луговодууд ушарһан дутуу дундануудаа гүйсэд усадхажа, ерэхэ жэлдэ үбһэ ногооной һайн ургаса хуряажа абаха бэзэ гээд найдагдана.

Суута луговодой нэрэмжэтэ участогуудые бии болгожо, үбһэ ногооной тогтууритай ургаса байгша ондо абахын тула ажахы бүхэндэ зохисотой хэмжээн абтажа байнхай. Аймагай луговодууд һайжаруулагдаһан сабшалангаа мүнөө жэлдэ 3.000 гектарта, 1975 ондо — 5.000-да хүргэхэ хараа зорилготой. Иимэ хэмжээнэй сабшалан дээрэһээ гектарай 23—25 центнер үбһэн хуряагдабал, бүхыдөө 115—125 мянган центнер үбһэн абтаха байна. Аймагай ажахынууд бүхыдөө 24 мянган гектар сабшалантай. Мүнөө үедэ эндэ 160—200 мянган центнер үбһэн хуряагдана. Ургасатай участогуудые бии болгожо, утэгжүүлхэһээ гадна, олон жэлэй таримал ногоо ехээр ургуулха зэргэтэй. Үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургасада эдэ бүгэдэ ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ һүүлэй жэлэй ажаглалтанууд гүйсэд гэршэлээ. Тиимэһээ ажахынууд жэл бүри 1.000—1.100 гектарта олон жэлэй ногоо тарина.

Аймагай солото луговод Василий Александрович Герасимовай туйлаһан амжалтые шэрээһэн коллективүүд урмашуулагдаха юм. Социалис мүрысөөндэ илан гарагшадта Герасимовай нэрэмжэтэ шан (200—500 түхэриг), диплом барюулагдана. Энэ шангаар нуга сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ бэлиг шадабариа гаргаһан луговодууд, лугомелиоративна отрядууд шагнагдаха зэргэтэй.

Сэлэнгын совхозой лугомелиоративна отрядта (бригадир В. П. Лозовой), Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ш. А. Ахметхановай, Н. Ц. Цыреновэй, В. Я. Волович гэгшын, Б. Ж. Дансаруновай, Д. Ц. Дансаруновагай звенонууд болон аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй 1 звенодо (бригадирынь Н. С. Ключинников) Герасимовай нэрэмжэтэ шан дипломтойгоор барюулагдаа. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой звенонууд харууһалжа байһан 340 гектар сабшалан дээрэһээ 8296 центнер үбһэ хуряажа абаа. Эдэ нүхэднай ажал хэрэгээ һайн мэдэхэ луговодууд байһанаа бултанда мэдүүлжэ шадаа.

Нютагайнгаа суута луговодой ажал хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэд мүнөө үеын оньһон техникээр гүйсэд хангагданхай. Хараалһанаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Сэлэнгын луговодууд эршэтэйгээр ажаллахань сохомтой. Жэл бүри олошоржо байһан адууһа малай ашаг шэмые бүри ехээр абахын тула үбһэ тэжээлэй найдамтай бааза байгуулха хэрэгтэй. Тиимэһээ энэ шухала хэрэгтэ ажахынуудай луговод бүхэн өөрынгөө хубитые оруулхань дамжаггүй.

А. РЫЖКОВ.

Баргажанай аймагта

МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОЛСООД...

Уланай колхозой мал шахан тарғалуулгын гүүртын малшан комсомолец Гомбо Дугарович Ринчинов малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалаа һайнаар ябуулжа байна. Декабрь соо тэрэ Батор Зурловтай 150 толгой залуу мал тушаажа абаа һэн. Июнь болотор тэдэнээ харууһалхадаа, толгой бүриин шэгнүүр дунда [illegible] 350 килограммда хүрг[illegible] һэн социалис уялга [illegible]

Абаһан уялгаяа дү[illegible] тула муу бэшэ һүүри[illegible] байна гэхэдэ алдуу бо[illegible] Жэшээлхэдэ, декабрь [illegible] лайнь толгой бүриин ш[illegible] сүүдхэдэ дунда зэргэ[illegible] граммаар нэмэһэн байна.

Тракторнууд заһабарилагдана

Баргажанай совхозой тарялашад хабарай тарилга түгэс һайн бэлдэлгэтэйгээр үгтаха гэһэн зорилго урдаа табинхай. Мүнөө тэдэнэр техникэеэ һайнаар заһабарилхын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна.

Мүнөө «МТЗ-50» ба «ДТ-75» түхэлэй 18 трактор, 22 сеялкэ, 5 анзаһан ба бусад жэжэ машинанууд заһабарилагдажа бэлэн болгогдоод, совхозой мастерскойһоо гаргагдаба. Тиигээд тракторнуу[illegible] шагдажа байнхай.

Техникэ заһабарилга[illegible] лажа байһан үнинэй ме[illegible] торнууд Георгий И[illegible] Зверьков, Иван Иванов[illegible] маков, Дмитрий Алекса[illegible] Алексеев, Олег И[illegible] Зверьков гэгшэд үндэр [illegible] сэтэ ажалай ульгэр [illegible] харуулжа, үдэрэйнгөө [illegible] 170 процент дүүргэдэг [illegible]

Загаһашад амжалтатай

«Путь Ленина» колхозой Иннокентий Иванович Башаровай даадаг загаһашадай бригада хододоо түрүү ябадаг юм. Бригадын гэшүүдэй загаһа ехээр барихада, хүнүүд гайхахаяашье болинхой. Зүгөөр январиин 16-най янгинама хүйтэн үдэр Башаровай бригадынхид одоол ехэ загаһа бариһан байна. Мүльһэн дороһоо губшахадаа, нэгэ үдэр соо 113 центнер загаһа гаргаа гэхэ гү, али хоёр һарын түсэб гансата дүүргэһэн байха юм.

Энэ амжалтаараа ур[illegible] загаһашад шэнэ жэлэй [illegible] шын кварталай түсэб [illegible] һоонь урид дүүргэжэ, [illegible] гадуу үшөө 35 центне[illegible] һа бариха гэһэн шэнэ [illegible] лис уялга абаа.

Бригадада гол түл[illegible] дүршэл ехэтэй заг[illegible] ажалладаг. Тэдэнэй [illegible] партиин гэшүүндэ ка[illegible] В. А. Вторушин, заг[illegible] И. А. Сорокин, А. И. М[illegible] болон бусад ажал дээр[illegible] бүри шалгарна.

Коммунистнууд олошорно

Бодоной совхозой партийна организаци һаяхан 3 коммунистаар нэмэбэ. Совхозой главна инженер Павел Гаврилович Мисюркеев партиин гэшүүндэ, экономист Николай Анд[illegible] Хабитуев ба малай бай[illegible] һожоруулдаг механик В[illegible] Арсентьевич Толстихин [illegible] партиин гэшүүндэ канд[illegible] нэгэн дуугаар абтаба.

Райпо бии болобо

Һаяхан аймагай потребкооперациин пайщигуудай түлөөлэгшэнэрэй хамтын суглаан боложо, райпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ М. П. Стельмашенко үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд тухай тоосоо хээ.

Һүүлдэнь потребкооперациин системэ ондоо [illegible] тухай асуудал зүбш[illegible] аймаг дотор потребитель[illegible] щество (райпо) бии бо[illegible] бо. Энээнэй ёһоор хүдөө[illegible] далдаа наймаанай 8 [illegible] нээгдэхэ болоо.

Шэнэ техникэ абана

Байгалай модо урадхуулгын конторын модо зөөдэг участок үнгэрһэн жэлдэ модо шэрэдэг 20 гаран шэнэ автомашина, автобус, автогрейдер [illegible] байна.

Январь соо предприяти[illegible] нэгэ шэнэ машина аба[illegible]

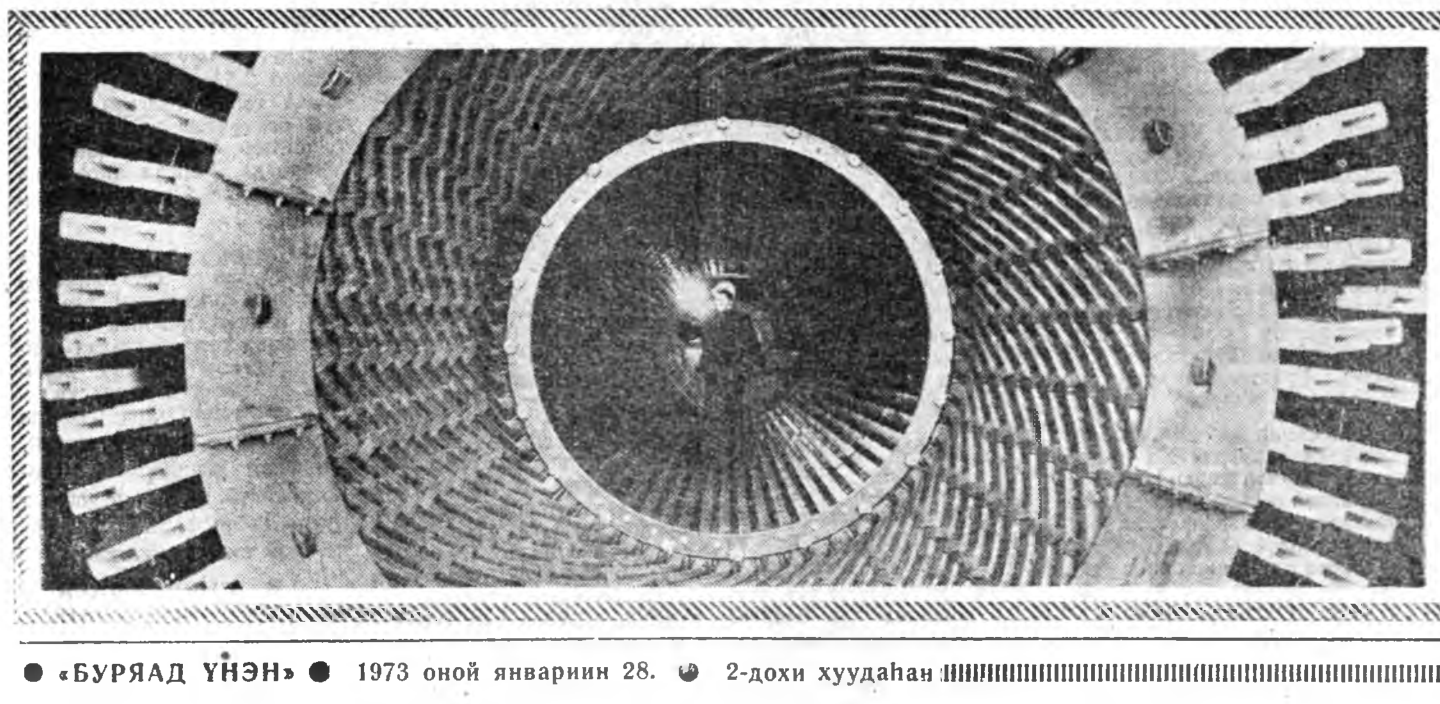
Н. МУНКО[illegible]

Таджигай ССР. Душанбен пумаажан бү[illegible] комбинадай бүд нэхэгшэд 1973 оной түрүүш[illegible] үдэрнүүдтэ оронойнгоо ажалшадта шэнэ түхэ[illegible] ситец, сатин, сохимол хилэн гэхэ мэтэ бүдүү[illegible] эльгээгээ. Тус предприятиин продукциие худал[illegible] абагшад ехээр сэгнэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай гоёон шэмэглэлг[illegible] фабрикын хэблэлэй цехэй мастер Муборак Бахр[illegible] мова Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн ш[illegible] сатин харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Совет орон доторнай

Ороноймнай эгээл томо тепловой электростанцинуудай нэгэн болохо Запорожско ГРЭС хурдан түргэнөөр баригдажа байна. Һаяхан тэрэнэй гурбадахи энергоблок ашаглалгада үгтэжэ, станциин хүсэн 900 мянган киловатт болобо. Мүн дүрбэдэхи энергоблогой хабсаргалга һаяар дүүргэгдээ.

Запорожско ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээнэй барилгые түсэблэгдэһэн болзорһоо 15 һараар урид—1973 оной эхеэр дүүргэхээр хараалагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГРЭС-эй дүрбэдэхи энергоблогой генератор хабсаргаха үедэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Мэргэжэл шэлэхэ асуудал

ҮГЛӨӨДЭРЫЕНЬ УГТУУЛАН...

МАНАЙ үе сагай арадай ажахыда эрдэмтэй, шадамар, һанаамгай хүнүүд хэрэгтэй болоо гэһэн һанамжа хэлэгдэжэ эхилээ. Тэрэ зүб даа. Обществын хүгжэхэ тума мэргэжэлтэдтэ ехэ эрилтэ табигдадаг болохо ёһотой.

Өөрынгөө 50 жэлэй һайндэрые угтахаяа байһан манай түрэл республикада үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн үгы болонхой. Мянган хүн бүхэндэ дээдэ болон дунда эрдэмтэй 600-гаад мэргэжэлтэ хүрэдэг. Арадай ажахын алишье һалбарида дээдэ һургуулитай хүнүүд жэл бүри олошорно.

Хүдөө ажахыдашье эрдэмтэйшүүл олошорно гээшэ. Мүнөөнэй колхоздо, совхоздо хүтэлбэрилэгшэдынь, зоотехнигүүд, ветеринарна мэргэжэлтэд булта шахуу дээдэ һургуулитай болонги. Үсэгэлдэр дунда һургуули дүүргэгшэд мүнөөдэр һаалишан гү, али механизатор, барилгашад болодог болоһон жэшээтэй. Тиимэһээ хүдөөгэй һургуулиин багшанар шабинарай бэлэдхэл һайжаруулха гэжэ оролдодог болоһониинь гайхалгүй.

Үнэгэтэй — хуушанай ород һуурин. Тэндэхи һургуули Загарайн аймаг соохи томонуудайнь нэгэн юм.

Үнэгэтэйдэ хуушан модон байшангуудай орондо гурбан дабхар байшан баригдажа, һурагшадта бэлэг болгогдон үгтөө һэн.

Үнэгэтэйн дунда һургуулида (директорынь — В. Д. Цырендашиев) һайн заншал бии болгогдоһон: 10-дахи класс дүүргэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаатай мэргэжэл шудаланхай гарадаг. 1972 ондо арбан класс дүүргэһэн 51 хүнэй 35-ниинь үйлэдбэридэ хүдэлжэ байна. Тэрэ тоодо 24 хүн Онохойн совхоздо тракторист, малшад болоо.

Үнэгэтэйн һургуули дүүргэһэн олон залуушуул совхоздо элдэб ажалда ябадаг. Үйлэдбэриин түрүүшүүл гэжэ суурхаһан Воробьёв Пётр, Спиридонов Михаил, Миронова Надежда гэгшэд баһал тэрэ һургуули гурбан жэлэй саана дүүргэһэн байха юм.

Һургуули совхоз хоёрой хоорондо һайн холбоо байгуулагданхай. Багшанар, совхозой хүтэлбэрилэгшэд эдиршүүлэй хожомойнгоо мэргэжэл ололгодо онсо анхарал хандуулна. Һүүлэй табан жэлэй туршада 140 тракторист бэлдэгдээ. Тэдэнэй 42-ынь тэрэ мэргэжэлээрээ мүнөө хүдэлнэ. Олониинь хүдөө ажахын дунда болон дээдэ һургуулида ороо.

Һурагшадай трактор, хүдөө ажахын бусад машина шудалхын тула һургуулида материальна болон техническэ талаар нилээд ехэ юумэн хэгдэһэн. Машина шудалалгын кабинет соо хэрэгтэй юумэн хуу бии. Трактор жолоодожо һурахын тула «Беларусь», «ДТ-54», комбайн, автомашина байха.

Б а г ш а - инструкторнууд В. И. Белобородов, И. В. Соболев, А. Ф. Спиридонов гэгшэд нилээн дүршэлтэй, техническэ эрдэмтэй нүхэд. Тэдэнэр IX—X классуудта тусхай хэшээл үнгэргэдэг.

– Һургуулиин хуушанай багшанар Н. М. Халимова, А. Л. Устинова, Л. М. Спиридонова болон бусад нүхэд шабинараа олондо туһатай ажалай гол удхые ойлгуулхын тула нилээд ехэ оролдоло гаргадаг гээшэ. Совхозой түрүүшүүлтэй уулзалга хэхэ, ургасын һайндэр үнгэргэхэ, хүүгэдэй техническэ бүтээлнүүдэй выставкэ эмхидхэхэ — иимэрхүү хэмжээ ябуулганууд ходол боложо байдаг. Тиимэл хаданъ 1973 ондо арбан класс дүүргэжэ гарахаяа байгшадай заримаиниинь аха нүхэдэйнгөө жэшээгээр хүдөө ажахыда наһаяа зорюулха хүсэлтэй болонги.

Һурагшадай хожомойнгоо мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэ һурагшадай үйлэдбэриин бригадын хүдэлмэри туһалдаг. Һурагшадай коллектив хүдөө ажахын хүдэлмэридэ байд гээд лэ хабаадуулагдадаг. Тэдэнэр республиканска слёдто, выставкэдэ ходо хабаададаг. 1972 ондо һурагшадай үйлэдбэриин бригада (хүтэлбэрилэгшэнь П. К. Потёмкин) 32 гектар талмайда куузику таряа. Һүүлдэнь гектар бүриин 250 центнер ургаса абаа. Мүн һурагшадай гараар 500 центнер үбһэ бэлдээ, 30 гектар газарта хартаабха ургуулжа хуряагаа юм. Гадна һурагшад хониной нооһо хайшалдаг, модо таридаг, үтэгжүүлгэ бэлдэдэг. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадын хүдэлмэриин эмхидхэлэй гурим ехэ һайн.

Һургуули шадар һуралсалай туршалгын участок бии. Тэрэнь дүрбэн гектар болодог, теплицэ, сэсэрлиг, дендрарий бии. Амитадай булан байха. Тус участок республика доторнай эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог юм.

Мүнөө сагай хүдөөгэй дунда һургуули хадаа хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэдэг гуламта болонхой гээшэ ааб даа. Л. И. Брежнев ВЛКСМ-эй XV съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: «Хүдөө ажахын үйлэдбэриие, хүдөөгэй ажабайдалай бүхы гуримые үндэһөөрнь хубилгаха — иимэ түүхэтэ үүргэ шэнэ үеынхидтэ үе сагнай даалгана».

Энэ талаһаань абажа харабал, Үнэгэтэйн дунда һургуули өөрынгөө хубитые оруулна гээшэл даа.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгын түгэсэжэ байһан үедэ мэргэжэл шэлэлгын асуудал бүришье гүнзэгы удхатай болоно. Тиихэдээ үйлэдбэридэ хүдэлхэ хүсэл эдиршүүлэй сэдьхэлдэ бии болгожо шадабал, урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлээбди гэжэ тоолохоор ааб даа.

1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ нёдондо найман класс дүүргэһэн 50 хүнэй 46-ниинь юһэдэхидэ һуража байна, гурбаниинь техникумдэ оронхой. Юрэдөө, наймые дүүргэһэн эдиршүүлэй 98 процентнь дунда эрдэмтэй боложо гарана гэхэдэ алдуу болохогүй. 1972 оной ноябриин 17-до Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан «Залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгые түгэсхэхэ тухай» тогтоолые бэелүүлхын тула Үнэгэтэйн һургуулиин коллектив яһала ехэ оролдоло гаргана.

Һуралсалай шанаршье һайжарна. Нэгэ класста һурагшадай дахин һууха ушар һураггүй үсөөрөө. 1972 ондо бүхы һурагшадайнь 98 процент һуралсалайнгаа жэлые амжалтатайгаар түгэсхөө.

Тус һургуулида интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехээр ябуулагдадаг. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярта бэлэдхэлэй үедэ илангаяа ехэ юумэн хэгдээ. Үнэгэтэй, Хүрбэ, Шэбэр, Ангир нютагуудаар хэр угһаа хаяа хадхажа һууһан ород, буряад зоной хани барисаан үхибүүдтэ үнинэй мэдээжэ. Интернациональна хүмүүжүүлгэ бэелүүлхэ зорилготойгоор тусхай сборнууд, үдэшэнүүд үнгэргэгдөө, выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Бүлэг һурагшад Москва экскурсида ошожо ерээ, зариманиинь Байгалай эрьедэ амараа.

Һургуулиин хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин түсэбтэй танилсахада, түрэл арадайнгаа революционно дайшалхы ажалай ёһо заншалай жэшээ дээрэ шабинараа хүмүүжүүлээд, ехэ туһатай хүнүүд боложо ургаха хэрэгтэнь нүлөөлхэ шэглэлтэй байна. Мүнөөдэрэй эдиршүүл үглөөдэр түрэл нютагайнгаа ёһотой эзэд, эрхим ажалшад болохобди гэжэ ойлгохо зэргэтэй.

Д. НОМТОЕВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

1968 ондо Тобольск хотын загаһанай техникум дүүргэһэн Анна Гаськова Баргажанай-Адагай загаһанай комбинадта лаборанткаар ажаллажа байна. Комсомолой гэшүүн Гаськова даабарита ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, комбинадай залуушуулай дунда хүндэтэй болонхой. Комбинадта бүтээгдэһэн бүхы продукциин шанарые һайнаар, богони болзорто шалгажа байдаг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Анна Гаськова ажалдаа.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗҮРХЭЕЭ ХҮҮГЭДТЭ ҮГЭНЭБ

Бидэнэй хөөрэхэ гэһэн энэ хүн зүрхэеэ хүүгэдтэ үгэһэн юм. Балшар болон эдир наһан тухай шэнэ, өөрынгөө үгэ хэлэһэн, суута гум анис (хүн түрэлтэндэ инаг сэдьхэлтэй) багшанарай нэгэн байһан юм. Тэрэ хадаа Днепрэй үзэсхэлэн гоё эрье дээрэ оршодог. Павлыш гэжэ украин һууринда ажаһуудаг, украин хэлэн дээрэ ном заадаг, тиигээд тэрэ һайхан хэлэн дээрэ номуудаа бэшэдэг байгаа. Тэрэ хүн Василий Александрович Сухомлинский гэжэ нэрэтэй һэн.

...НЭБШЫСЭ сэсэглэһэн хабарай саад. Тэрэш сагаан дүлөөр соробхижо байһаншуу. Павлыш багта оршодог хадын тащалан сайбар ягаач манан соо тунаһан шэнги. Ургамал модон соо байдаг һургуулиин хоёр дабхар улаан хирпиисэ байшан харагданагүй шахуу. Харин ганса дабхар гэрнүүд оройдоошье харагдахагүй юм.

Хорин табан жэлэй саана ташаланай шабарлиг хүрьһэндэ ами оруулхаяа эрмэлзэгшэ хүнэй хүсэлые бэелүүлэн, саад сэсэглэһэн зандаа. Тэрэ хүн мүнөө үгы ха юм даа (1970 оной сентябрь соо наһа бараа һэн), тиигэбэшье хамаг юумэн хуу тэрэниие һануулдаг, тэрэнэй нэрэтэй, ажаябуулгатай холбоотой.

Василий Александрович Сухомлинский үгытэй тариашанай, коммунистын, граждан дайнда хабаадаһан хүнэй хүбүүн. Арбан зургаатайдаа түрэл һууриндаа багша болоо, хоритойдоо Полтавска багшанарай институт дүүргээ. Украин хэлэ болон литература заадаг һэн. Шүлэг бэшэдэг байгаа.

Теэд эдир наһандаа дүүрэн жаргал эдлэхэ хубигүй байшоо — 1941 оной июлиин 22-то дайн эхилшоо. Сухомлинский олон байлдаанда хабаадажа, эрэлхэг зоригой жэшээ харуулдаг һэн. Ржев шадар хосорон алдаһаншье байха.

Контузи абаһан, олохон дахин шархатаһан тэрэ хүн түрэл һууриндаа, дуратай ажалдаа бусаа бэлэй. Хүүгэдэй нюдэнэй баяраар гэрэлтэжэ байхын тула, үхибүүн бүхэнэй һайн хүн боложо ургахын тула, хүдэлмэридөө бүхы бэлигээ дууһыень үгөө.

Һургуулиин байһан үйлсэ мүнөө тэрэнэй нэрэ зүүдэг. Һургуулишье мүн лэ өөрынь нэрээр нэрэшэгдээ. Һайнииие ерүүлдэг байһан багшын нэрын олоной дунда алдаршаха тума Павлыш һуурин мэдээжэ боложол байдаг гээшэ.

Һургуулиие газаа талаһаань харахада, тон юрын юм: классууд, тусхай кабинедүүд, лабораторинууд. Ургамалай булан (оранжерей), туулайн фермэ, зүгын гэрнүүд, сагай уларил шэнжэлдэг станци, алим жэмэстэ саад бии. Үшөө гулабхаагай гэр байха. Хүдөөгэй алишье һургуулида иимэ юумэнүүд бии юм ааб даа.

Павлышай һурагшадшье, багшанаршье хүнһөө ондоонууд бэшэ. Гэбэшье иимэ юрын ажабайдалда Сухомлинскиин шэнэ амисхал оруулһые дүтэһөө обёорходоо, Павлыш һууринда ерэдэг олон айлшад тусхай дэбтэр соо иимэ һанамжануудые бэшэдэг байна.

«Би энэ һонин, удхаар баян һургуулида оройдоол нэгэ үдэр байгааб, теэд институтда дүрбэн жэл соо һураһанайнгаа тухай юумэ оложо абааб. М. Манукян, Маштоцой нэрэмжэтэ һургуулиин директор, Ленинакан».

«Павлышскэ дунда һургуулиие педагогическа университет гэжэ нэрлэхэ байгаа! Бидэ энээн тухай ехэ харюусалгатайгаар хэлэнэбди: хүүгэдтэ, һургуулида бишыхэшье дуратай хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ гайхалай, һүгэдэшын хонхын жэнгирэмсээр, класс соо, коридор соо хэншье үлэдэггүй. **Хэшээлээ дүүргэжэ, сүлөө оробо ха юмши! Унша. Юумэ һана, зохёо. Дархала, оё. Амара. Түрэлхидтөө туһала. Сухомлинский тиигэжэ хэлэдэг, бододог байгаа.** Үшөө иигэжэ нэмэдэг һэн: тиигэбэл, бү залхуура, үглөөнэй 6 сагта бодо — үдэрэй хоёрдохи хахадта орходоо, нэгэдэхи хахадтань ехэ юумэ хэхэш.

Һургуулиин амжалтын нюуса юунһээ эшэтэйб? Сухомлинскиин өөрынь ажал хэрэгһээ, тэрэнэй статьянуудһаа, номуудһаа харюу олохот. Павлышска һургуулиин директор болоһон түрүүшынгээ үдэрһөө эхилжэ, ямар туршалгануудые хэһэн тухайдаа зохёолнууд соогоо бэшэдэг байгаа.

Юрэнхы дээрээ долоо наһаяа гүйсөөшэд һургуулида ородог гээшэ ааб даа. Харин Сухомлинский түрүүн зургаа наһатайшуулые суглуулаа, тэрэ бүлэгые «баярай һургуули» гэжэ нэрлээд, болбосоролой аттестат абажа, түрэл уурхайһаа ниидэжэ ошоторнь тэдэнтээ хүдэлһэн юм. Юу хэжэ байһанаа, юун гэжэ бододог тухайдаа бэшээ. «Зүрхээ хүүгэдтэ үгэнэб» гэжэ һанамжануудайнгаа нэгэ номые нэрлэһэн. Хүнэй хүн болохо асуудалда, тодорхойлбол, үхибүүн наһандань хүнэй сэдьхэлдэ эгээл һайхан шанарай бүрилдэжэ, дэлхэй түбиин дэлгэр боложо эхилдэг үедэ зорюулһан ном.

Эдир наһанда, эдиршүүлэй тон нюусаар аад, орёогоор бүрилдэдэг сэдьхэлдэ Сухомлинский ондоо зохёолоо — «Эрхэтэн мүндэлбэ» гэһэн номоо зорюулаа. Хүнэй хүн боложо бүрилдэхэ зам тухай олон жэлдэ бодомжолһонойнь үрэ ном болоо. Автор иигэжэ бэшэһэн байдаг: **«Шабинарайнгаа хуби заяан тухай үдэшэндөө бодомжолжо һууходаа, эдир наһан гээшэ хүнэй хоёрдохи түрэлгэ хаш даа гэжэ ходо һанадаг һэн. Түрүүн амиды амитан дэлхэйдэ мүндэлнэ, хоёрдохёо — эрхэтэн...».**

Нэгэдэхишье, хоёрдохишье ном соогоо Сухомлинский хүнэй хүн болохо хэрэгтэ һургуулиин үүргэ тухай бэшэнэ. Коммунизм барижа байһан обществодо шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ өөрын тодорхой онол арга зохёожо байгаа бшуу. Эдир зүрхэнүүд соо багшанарай бүрилдүүлжэ байһан коммунис үзэл бодолой удхые суута багша иигэжэ тодорхойлоо һэн: **«дэлхэйн бүхы ажалшад һайн байһай гэжэ гүн бодолой ухаанһаа һанаагаа зоболго гээшэ».**

лэй мэдэрэл түрэнэ. В. Караковский, һургуулиин директор. Челябинск».

Павлышай айлшадай дурые юун татанаб?

Нэн түрүүн өөһэдөө хүүгэд, тэдэнэй хэшээлдээ, һуралсалдаа ямараар хандадаг байһаниинь. Зарим жэлнүүдтэ дүүргэһэн шабинарайнь ямаршье хэсүү шалгалта дабан, дээдэ һургуулида бултадаа ородог байһан ушарнууд бии.

Али Павлышай үхибүүд ондоо тээхи һургуулиинхидта орходоо үгэ дууламгай, номоо үзэхэдөө үсэдүүд байгаа ха гү? Бэшэ даа. Һүүл-

«Хүнэй сэдьхэл бүрилдүүлэгшэд, хүнэй ухаанда һайн һайхан юумэ ургуулан таригшад гээшэ» гэжэ Сухомлинский совет багшанарые нэрлэнэ. **«Хүнэй сэдьхэлэй хамхуулда дарагдахагүйн тула һайн юумэ тариха»** гээшэ тэдэнэй бэлигтэй уялга. **«Эхэ орон, хүн, ном, түрэл үгэ** — эдэ дүрбэндэ һүгэдэн шүтэлгын бэелүүлэгдэдэг байбал, һургуули гээшэ соёлой ёһотойхон гуламта боложо шадаха юм» гэжэ тэрэ баталдаг һэн. Һургуулияа тиимэл болгохо гэжэ үдэр бүхэндэ тэрэ хүн хүдэлөө ха юм.

Ямар нэгэн **дээрэһээ табисууртай** юумэ дурадхадаг байгаагүй, имагтал бүлэдөө. һургуулидаа, өөрынгөө түрэһэн түрэл тоонтодоо дуратай байхаар үхибүүдые һургаха хэрэгтэй гэжэ хэлэдэг бэлэй.

Хүниие шэнжэлхэ шухала предмет шудалхыень, шабинараа **хүн гэжэ хүндэлдэг байхыень** багшанараа урялдаг һэн. Хүниие хэрзэгы, хайхарамжагүй, шэрүүн болгодог ушарнуудһаа шабинарые багшанар лэ һэргылжэ шадаха, тиимэһээ тэдэнэйгээ хүн болохо хэрэгые өөһэдөө хүтэлбэрилхэ ёһотойт гэжэ эрилтэ табидаг байһан юм. Коммунис журамай эхин энээнһээ удхатай гэжэ хэлэдэг байһан.

Хүмүүжүүлэгшэ багшын зорилго юун бэ гэхэдэ, хүн түрэлхитэнэй бии болгоһон эрхим юумые мэдэхэ, шудалха хүсэлэй галхан һурагша бүхэнэй ухаанда унтархагүй ёһотой. Тиимэһээ **номдо һүгэдэн шүтэлгэ** һургуулида ото байха ёһотой.

Эдир хүнэй ажабайдалда номой хүмүүжүүлгын утаа ехэ үүргэ үшөөл багаар шэнжэлэгдэһэн гэжэ халаглахаар, — гэжэ Сухомлинский бэшэһэн байдаг. Эдиршүүлэй уншахаар дурадхагдаһан номуудай список соо дэлхэйн эрхим уран зохёолшодой нэрэнүүд бии.

Павлышска һургуулида **түрэл үгэдөө һүгэдэн шүтэлгэ** илангаяа ехэ байгаа юм. Имагтал директорэйнь пост байһанһаа бэшэ. Түрэл украин хэлэнэйнгээ бүхы гоё һайхан шанарые хүүгэдэй ойлгожо абахаар хэшээлээ зохёодог байһан юм. **Үгэ гээшэ хүмүүжүүлгын нарин, найдамтай зэбсэг** гэжэ тэрэ тоолодог байгаа. Багшынь хөөрэдэг бүхы юумэн: сэнхир огторгой, хүхэбтэр аласууд, аалиханаар мараян ерэдэг боро хараан хажуудань байдаг байгаа бшуу. Багша шабинараа классһаа гаргажаа полидо гү, али ойдо, үгышье һаа, Днепрэй эрьедэ асаржа, үгын хүсөөр байгаалиин гоё һайханиие мэдэрхыень туһалдаг бэлэй; тэдэнээ хүнүүдтэ абаашажа, үгын аргаар ажалай һайханиие, эрдэмэй һайханиие харуулдаг һэн...

Сухомлинский юумэндэ хомхойрдоггүй, алдар солые тоодоггүй хүн һэн. Тэрэнэй зохёолнууд өөрсэ янзын лекци мэтэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтээ, һурагшадтай сэдьхэлэй хөөрэлдөө далгэжэ байһандал бэшээтэй. Өөрөө бүхы юумэндэ жэшээ болодог һэн. Үбшэндөө ядаржа, гомдожо байхыень хэншье хэзээшье харааагүй, дуулаагүй. Дайнда ехээр шархатаһан тэрэ хүндэ операци хэһэн врачнууд шүдөө зуунги, хатуу байхадань ехээр гайхалдаһан юм. Тэрэнэй хомхолзодоггүй абари зан бүхы ябадалдань харагдадаг бэлэй. Нэгэ ушар дурдая. Сухомлинский өөрынгөө зохёолнуудай түлөө абаһан бүхы гонорараа һургуулиин библиотекэдэ ном абахыень үгэжэрхидэг байһан. Нүгшэхынгөө урда тээ «Радяньска школа» («Совет һургуули») гэжэ хэблэлэй директортэ бэшэг эльгээжэ, хэблэгдэһэн, бэшэгдээд, хэблэлдэ бэлдэгдэһэн зохёолнуудыень бэлэг болгон абахые гуйһан юм.

Павлыш һууринда Сухомлинскида табигдаһан хүшөөгэй һуури-ендэртэ «Би наһан соогоо хэзээшье өөрөө өөртөө тухатай байгаагүйб» гэһэн үгэнүүдые һиилэжэ болохоор һэн. Эдэ үгэнүүдые нэгэ шүлэг соогоо тэрэ бэшэһэн байдаг.

Иван ЦЮПА,
украин уран зохёолшо.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

„АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ҺЭРГЭЭГДЭХЫЕ ҮНИНЭЙ ХҮЛЕЭГЭЭБДИ!"

ТАСС

Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табиха документнүүдые бэлдэһэн ушарые американ олониитэ урма баяртайгаар угтаба. Американ телевидени Нью-Йорк хотын хүн зоной олоороо суглардаг «Таймс-сквер» гэжэ талмай дээрэ асуулта хэһэн байна. Олон жэлэй туршa соо Вьетнамда боложо байгаа дайе болоюулха тухай хэлсээнэй баталагдаһые ханангяар угтабабди гэжэ элдэб наһатай, мэргэжэлтэй, социальна байдалтай хүнүүд хэлэнэ. «Вьетнамдахи дайнда хабаатай асуудалай эбэй ёһоор шиидхэгдэһэн тухай мэдээсэлые бидэ, американецууд, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэн тухай мэдээсэлтэй жэшэжэ шадаха байнабди. Амгалан байдалай иигэжэ һэргээгдэхые үнинэй хүлеэгээбди!» — гэжэ Вьетнамда хүбүүгээ алдаһан Н. Джексон хэлэбэ.

«Вьетнамдахи дайнда хабаадалсаһан би олон жэлэй энэ дайнай түгэсэһэн тухай мэдээсэлые дуулахадаа, ехээр баярлааб», — гээд «Вьетнамай ветеранууд дайе буруушаана» гэдэг эмхиин түлөөлэгшэ С. Шор тэмдэглээ. «Теэд иимэ юумэ туйлахын тула, олон мянгаад хүнэй алуулһаниинь халагламаар, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

ХАНОЙ

Делегациин ажал ябуулга һайшаагдаа

ТАСС

Париждахи зүблөөндэ хабаадажа, Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табилгые туйлаһан ДРВ-гэй правительствын делегациин ажал ябуулгые ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет бүрин һайшааба. Саг үргэлжын комитедэй заседани дээрэ иимэ сэгнэлтэ үгтөө.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар эбэй хэлсээндэ гар табигдатар сайгон арми патриодуудай эзэмдэжэ байһан нютагуудые буляан абаха гэһэн һэдэлгэ гаргаа. Тиигээшье һаань, Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанда шанга харюу сохилто хэбэ. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ сүлөөлэлгын хүсэнүүдэй подразделенинүүд Түбэй хада гүбээлиг газарай провинцинуудта, Сайгонһоо хойгуур, Куангчи ба Куангнам провинцинуудта эшээлһэн хархис хүсэнүүдтэ 112 добтолго хээ.

Эндэ болоһон байлдаануудай үеэр дайсан ехэ гээлтэ хоролтодо ороһон байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Январиин 23—24-дэ Куангчи провинцида болоһон байлдаануудай үеэр Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 300 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа, 3 танк һандаагаа, 5 самолет, вертолет буудажа унагаагаа. сэрэгэй ехэ техникэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые буляан абаа.

Шри Ланка гэжэ Республикын бэеэ дааһан байдалтай болоһон үдэр февралиин 4-дэ гүйсэхэ юм.
Коломбо — гүрэнэй ниислэл хото. Тэрэ Цейлон аралай зүүн-урда эрье дээрэ һууринжанхай. Азиһаа Европо, Африка, Австрали ородог уһан замууд энээгүүр үнгэрдэг байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хотын аралжаа наймаанай түбтэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ПАРИЖ

НГУЕН ТХИ БИНИИН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр, Вьетнамай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөөндэ хабаададаг байһан РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшо Нгуен Тхи Бинь Франциин ба гадаадын оронуудай журналистнуудта зорюулжа, эндэ Клебер авеню дэхи Уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо, пресс-конференци үнгэргэбэ. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табилга сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө удаан саг соо тулалдаан хүндэ хүшэр тэмсэлдээ вьетнам арадай ехэ илалта туйлаһые элирхэйлэн гэршэлнэ гээд тэрэ тэмдэглээ. Энэ хадаа Индохитадай арадуудай, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй туйлаһан ехэ илалта мүн гэжэ Нгуен Тхи Бинь мэдүүлбэ.

Вьетнамай бэеэ дааһан байдал, бүрин эрхэ, нэгэдэл ба газар дайдынь бүтэн бүрин байлгые хүндэлхэ Холбоото Штадуудай уялгые үндэһэ болгон, хоёр засаг захиргаанай, тэдэнэй хинадаг хоёр зонын ба политическэ гурбан хүсэнэй бии байһан Урда Вьетнамдахи бодото байдалые мэдэрэлгые үндэһэ болгон, Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээн баталагдаа гээд Нгуен Тхи Бинь саашадаа хэлэбэ.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство Урда Вьетнамай хүн зоной бодото түлөөлэгшэнь болоно. Дэлхэйн 30 гаран орон тэрэниие мэдэрэнхэй гэжэ Нгуен Тхи Бинь хэлэбэ.

Вьетнамай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөөндэ хабаададаг, Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табиха тала байһан туладаа РЮВ-эй ВРП-гэй хэлсээнэй эрилтэнүүдые дүүргэхэ хүсэлтэй байһанаа лаблан батална.

ДЕЛИ

ИНДИДЭ ҺАЙНДЭР БОЛОБО

ТАСС

Национальна һайндэрөө — Республикынгаа байгуулагдаһаар 23 жэлэй ойе энэдхэг арад баяр жабхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Манифестацинууд, арадай һайндэр ороной элдэб районуудта үнгэргэгдөө. Индиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй парад, ажалшадай демонстраци Делидэхи түбэй талмай — Раджпатх дээрэ болобо.

Индиин президент В. В. Гири, премьер-министр Индира Ганди, правительствын бусад гэшүүд, дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд парадта байлсаа. В. В. Николаева-Терешкова толгойлогшотой Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй делегациие Делидэ хүндэмүүшэ халуунаар угтаһан байна.

ПАРИЖ

Нгуен Зуй Чинь Париж ерэбэ

ТАСС

Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табихаяа ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Зуй Чинь Париж ерэбэ.

Вьетнамай асуудал зүбшэлхэ Париждахи зүблөөндэ хабаададаг байһан ДРВ-гэй делегациин тусхай советник Ле Дык Тхо, ДРВ-гэй делегациин толгойлогшо Суан Тхюи, РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшо Нгуен Тхи Бинь, Францида байдаг түрүү хараа бодолтой вьетнам эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор Парижай Бурже аэродром дээрэ тэрэниие угтаа.

ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше, ФКП-гэй Политбюрогой ба ЦК-гай гэшүүд аэродром дээрэ угтагшадай дунда байлсаа.

Советскэ Союзһаа Францида байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов тэрэниие угталсаба.

ХЕЛЬСИНКИ

Парламентаринуудай конференци

ТАСС

Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохо тухай асуудалнуудаар парламентнууд хоорондын конференци январиин 26-да Финляндиин парламентын байшан соо нээгдээ. Энэ конференци январиин 31 болотор хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ. Европын 28 ороной, мүн США-гай, Канадын парламентска делегацинууд конференциин хүдэлмэридэ хабаадахаяа ерэһэн байна. СССР-эй парламентска бүлэгэй түрүүлэгшэ А. П Шитиков совет делегациие толгойлно.

Парламентнууд хоорондын конференциие нээлгэдэ Финляндиин президент У. Кекконен амаршалгын үгэ хэлэбэ.

ПРАГА

Хани ёһоной айлшалалга

ТАСС

ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ба ПНР-эй правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй правительствын уряалаар январиин 26-да албанай хэрэгээр Прага ерэбэ. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, ЧССР-эй партийна ба гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад Прагын Гол вокзалда хүндэтэ айлшадаа угтаа.

Харилсаа холбоогоо саашадань үргэдхэхэ [illegible] асуудалнуудые хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд зүбшэлхэ юм гэжэ ЧТК агентство мэдээсэнэ.

ДЭЛХЭЙН АРАДУУД ҺАЙШААН АМАРШАЛНА

Империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгын болоюулагдажа, Вьетнамда амгалан байдал һэргээгдэһэн ушар вьетнам арадай, эб найрамдалда дуратай ба түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй шухала илалта мүн! — гэһэн үгэнүүд дэлхэй дээгүүр һүр жабхалантайгаар соностоно. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ Парижда гар табилгые бэлдэһэн ябадал шухала алхам болоно гэжэ дэлхэйн арадууд һайшаан амаршална.

НЬЮ-ЙОРК. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табигдаха болоһониинь «империализмда эсэргүү тэмсэлдэ туйлагдаһан түүхэтэ илалта мүн» гэжэ США-гай Коммунис парти тоолоно.

РИМ. Мүнөө үе сагта империализм хүсэ шадалаа хэрэглэжэ, дарлаха, мүлжэхэ гэһэн ёһо гуримаа баримталжа шадахаяа болёо. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ вьетнам арад алдарта хуудаһа бэшээ гээд Италиин Коммунис партиин Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

БЕРЛИН. Вьетнамай эхэнэрнүүдтэй һанал нэгэтэй байлгаяа үргэдхэжэ, США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалһан һандарал һэргээхэдэнь, эдэбхитэй туһа хүргэхэ уряатайгаар Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци (МДФЖ) бүхы түбинүүдэй эхэнэрнүүдые уряалба.

БЕЛГРАД. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталагдаха болоһые Югославиин правительство, арад халуунаар амаршална гээд СФРЮ-гэй союзна гүйсэдхэхэ вечэй түрүүлэгшэ Д. Биедич мэдүүлбэ.

ДЕЛИ. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табигдаха болоһонтойнь дашарамдуулан, Индиин премьер-министр Индира Ганди вьетнам арадта амаршалга эльгээбэ.

ДАККА. Энэ хэлсээе Бангладешэй правительствын, арадай үмэнэһөө халуунаар амаршалнаб. Тэрэ Вьетнамда, Зүүн-Урда Азида бата бэхи амгалан байдал байгуулха байха гэжэ Бангладешэй арад найдана гээд Бангладешэй Арадай Республикын премьер-министр Муджибур Рахман мэдүүлээ.

ЖЕНЕВЭ. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталагдаха болоһондо урма баяртай байһанаа Улаан Хэрээһэнэй уласхоорондын комитет мэдүүлээ.

ЛОНДОН. Лейборис партиин национальна гүйсэдхэхэ комитет мэдүүлгэ абахадаа, энэ хэлсээе амаршалба.

КАИР. Вьетнамдахи дай болоюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээн сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгаа арадай туйлай ехэ илалта болоно. Империализмын хархис хүсэнүүдэй юушье туйлажа шадахагүй байһые вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл гэршэлээ.

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУДТА—ШАГНАЛ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан эсэгэнэр болон айхабтар райнай баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүй„ гэжэ түрын анхарлада ходоһо байдаг гэжэ ааб даа.

Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой Сорог тосхондо ажаһуудаг дайнай бүлэг ветеранууда «Совет Армиин 50 жэл» гэһэн медаль барюулагдаба. Пенсионернууд Бэлигто Будаевич Путунхеев, Даба Сыренович Замбулаев, Даша Сыренович Атархеев гэшэд тэдэнэрэй дунда бии. Дун хамта арбан хүн иимэ шагналда хүртэһэн байна.

Мүн тус колхозой түрүүлэгшэ Аюша Пунсыкович Налханов, Ленинэй орденто Ринчин Сыденович Сэнгеев, пенсионер Гатаб Жамбалович Самаев гэгшэд «Фашис Германиие илаһаар 20 жэл» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба.

Дайнда хабаадагшадые мартаагүй, ходо анхаралаа хандуулжа байдагайнь түлөө парти, правительствада колхозой түрүүлэгшэ А. П. Налханов шагналда хүртэгшэдэй зүгһөө баяр баясхалан хүргэбэ.

В. ГАЛСАНОВ.

МУЗЕЙ НЭЭГДЭБЭ

Алла тосхон республикымнай эгээл холын нютагуудай нэгэн юм. Энэ тосхон Дэрээнэй совхозой түб һэн тула эндэ соёл сурталай, ажахын горитойхон барилганууд хэгдэжэ, жэл бүри болбосон түхэлтэй болгогдожо байдагынь мэдээжэ. Совхозой түбэй дунда һургуулиин багшанар, аха классуудай һурагшад оорын музейтэй болохын тула эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри үнинэй ябуулжа эхилһэн байгаа.

Балшар жаахан үхибүүд одоошье өөрын музейтэй боложо, аргагүй ехээр баясаба. Тус музейн экспонадуудай дунда В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулга харуулһан тусхай булан бии. Мүн эндэнь буряад арадай урданай байдал болон байгаалиин амитадые харуулһан булан эмхидхэгдэбэ. Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсагшадай, совхозой ажалай ветерануудай дүрэ зурагууд гоёор шэмэглэгдэжэ, музейдэ табигдаба.

Һурагшадые революционно, дайшалхы болон ажалай ёһо заншалтайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ музейн гол зорилго болоно. Музейн хүтэлбэрилэгшээр тус һургуулиин һуралсалай , талые даагша Дамба Пинхузаевич Батуев томилогдобо.

Б. ЖИГМЫТОВ.
Хурамхаанай аймаг.

Шэнэ магазин

Ярууны аймагай түб Нарһата һууринда шэнэ универмаг январиин 24-дэ ашаглалгада тушаагдаба.

Нарин нягтаар хэгдэһэн витринэнүүд соонь, тагууд дээрэнь эд бараан, хубсаһа хунар, парфюмери болон галентерейн элдэб зүйлнүүд таарамжатай зохидоор табяатай. Бэлэн хубсаһанай таһагта бэедээ тааруулжа абамаар хубсаһаншье олон.

Универмагай нээгдэһэн түрүүшын үдэр гуша гаран холодильник аймагай түрүү малшалта худалдагдаа.

Шэнэ магазинда хамта 12 наймаалагша хүдэлмэрилнэ. Худалдаа наймаанай газарнуудта үнинэй хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон наймаалагшад тэдэнэрэй дунда олон. Жэшээлхэдэ, Ц. Цыренжапова, М. Ситникова, З. Албашеева гэгшэд һайн ажалаараа үнинэй суурханхай юм.

Буркоопсоюзай барилгын управлениин Н. С. Черепковой хүтэлбэрилһэн бригада тус универмагые һайн шанартайгаар барижа, аймагай ажалшадта бэлэглээ.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ЕХЭ НААДАН ЭХИЛХЭНЬ

Байгша оной январиин 31-нэй февралиин 14 болотор манай Улаан-Үдэ хотодо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй шатаршадай дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилжэ. Түрүүшынхэеэ Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэ һонирхолтой энэ нааданда Камчаткаһаа эхилээд Урал хүрэтэрхи область, хизаар, автономито республикануудай 60 эрхим шатаршад хабаадалсаха болоно.

Шатараар түрүү һуури булаалдаха нааданда СССР-эй спортын мастернууд, мастерта кандидаадууд, нэгэдэхи разрядтай шатаршад хабаадалсаха байна. Жэшээнь, Яхадай АССР-һээ спортын мастер Афанасьев, мастерта кандидат Ястребов, нэгэдэхи разрядтайшуул Павлов, Борисов, Тувын АССР-эй мастерта кандидат Шишкин, нэгэдэхи разрядтай Адыг-оол. Алтайн хизаарһаа — СССР-эй спортын мастер Кур, мастерта кандидаадууд Суторихин, Радионов, Румянцев, нэгэдэхи разрядтай Суханов, Омскын областьһоо — спортын мастер Адамсон, мастерта кандидаадууд Шадрин, Эйсмонд. Эрхүүһээ спортын мастер Пьянков болон бусад болоно.

Манай республикын нэрэ солые залуу шатаршад, 1972 оной республикын чемпионууд—ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, мастерта кандидат Владимир Агафонов, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент Баир Митыпов гэгшэд хамгаалха болонхой. Энээнһээ гадна, мүрысөөндэ ерэжэ шадаагүй командануудай оронд манай республикын 2—3 эрхим шатаршад наадаха байна.

Мүрысөөн Зүүн Сибириин соёлой институдай байшан соо эхилхэ юм.

В. МАМИЛОВ.

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой һургуулинуудай һурагшад сүлөөтэй сагтаа газаагаа түхеэрэгдэһэн елүүр дээрээ гаража хоорондоо мүрысэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хоккей наадалгаар район соо чемпион болоһон 25-дахи дунда һургуулиин команда һургуулиингаа талмай дээрэ наадажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПРОФКОМОЙ ТУҺАЛАМЖААР

Баргажанай хойто электросетиин коллективэй залуу гэшүүд спортдо ехэ дуратай юм. СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эндэ буудалгаар, теннисээр, шатараар ба даам наадалгаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө һэн. Тинхэдэ бүмбэгэтэй хоккей наададаг команда бии.

Үрдань хоккей наадаха һайн катоггүй дээрэһээ спортсменүүд урмаа хухардаг һэн. Харин энэ үбэл профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ И. Башкир гэгшэ спортсменүүдтэ туһалха гэжэ шиидээд, елүүр тогтоохые инженер Н. А. Молчановта даалгаһан байгаа.

Эдэбхитэд тусхай талмай сэбэрлэжэ, саһаар хоройлоод 500 кубометр уһа адхаһан байна. Энэ ажалда намар сэрэгэй албанһаа ерэһэн залуу хүбүүд Петр Попов, Валерий Бадмаев, Виктор Цивилев ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Аймагай түбэй ба Хойто электросетиин командануу[д] һайхан, нүхэр ёһоной уулзалга хэбэ. Саашадаа энэ каток дээрэ мүрысөөнүү[д] үнгэргэгдэхэ, амаралтын үдэр хүнүүд конькигаар һолжорхо байна.

Н. МУНКОЕВ.

ХҮҮГЭДТЭ—ЁҺОТО БЭЛЭГ

Ивалгын кондитерска фабрикада ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй диилэнхи олониинь эхэнэрнүүд юм. Тиимэшье байха ёһотой ааб даа. Эхэнэр зон амтата эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүйлүүлан бэлдэхэдээ үг заяанай шадамар бэрхэ ха юм.

Теэд, тэдэнэй дундаһаа зарим нэгэниинь бага хүүгэдтэй байһан ушарһаа гэртээ таталяаһатай боложо, дүүрэн шадалаараа хүдэлхэ аргагүй байдаг. Энээниие анхаралдаа абажа, фабрикын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна эмхинүүд хүүгэдэй саад бариха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Мүнөө тэрэнэй байшан бодхоогдожо, досоохинь хуу баран бэлэн болгогдоо. Зол жаргалта совет хүүгэдэй хоёрдохи гэр байрань болохо энэ байшан шэнэхэн шэрын үнэрөөр хангалтана. Багашуулай унтаха, наадаха, хоол бариха таһалганууд уужам салуу, тааруу зохид. Удангүй үхибүүдэй энеэлдэхэ, наадаха хонгёо хүхюун абяан эндэ ханхинан зэдэлхэнь.

Зүгөөр, гансал Ивалгада бэшэ, мүн ондоо нютагуудааршье шэнэ барилга олоор бодхоогдоно. Жэшээнь, Оронгын голдо болбосон түхэлтэй шэнэ больница, мүн энээнтэй зэргэлээд поликлиникэ нээгдэхэнь.

Эдээнэй барилгань дүүрээд, мүнөө тэндэ хэрэгтэй шухала хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүд асарагдажа, тодхогдожо байнхай. Һаяар эдэ барилганууд ашаглалгада тушаагдажа, тосхоной ажалшадые баясуулхань.

В. ГАЛДАНОВ.

Ангуушадай солын туг

Хойто-Байгалай аймагай агнууриин ажахын ангуушан Николай Захарович Петров байгша оной эхин багаар агнуури хэхэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн байгаа. Тиин энэ ангуушан юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые хоёр жэлэй туршада дүүргэбэ. Николай Захаровичай үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарын социалис мүрысөөнэй дүнгөөр алдар солын Улаан туг аймагай центртэ үргэгдэбэ.

Нүгөөдэ ажахын — «Дружба» колхозой ангуушад баян олзоёо тушаагаад, дахинаа ангай зүргэдэ гараба. Ангуушан Юрий Черноевой звеногой хоёр ангуушад Чуй горхоной эрьеэр агнуури хэхээр, тиишэ вертолёдоор абаашагдаба. Тиихэдэ үшөө хоёр ангуушад автомашина, ороор агнууридаа гараба.

Мүн С. М. Симорчин, П. М. Кондаков гэгшэдэй звенонууд «зээлэн алтанай» хойноһоо агнуури хэжэ үргэлжэлһөөр.

Г. МИХАЛКИНА.

Иринын „Запорожец“

Багдарин тосхондо ажаһуудаг Валентина, Виктор Плехановтан үнгэрэгшэ жэлдэ басагатай болоходоо, түрэһэн үдэрынь угтуулан, ДОСААФ-ай лотерейн билет абаһан байгаа.

Иринэ басаганайнь түрэһэн үдэрынь февралиин 11-дэ гүйсэхэ юм ха. Басагандаа абаһан биледээ шалгажа үзэн гэһээнь, талаан буужа, «Запорожец» машина тудашаһан байба.

Игэжэ баяр дээрээ баяр нэмээһэн Плехановтанай бүлэ 50 мүнгөөр «Запорожец» машинатай болобо.

А. ЦЫРЕНОВ.

Саһата үбэл... П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

ГУША МҮНГӨӨР— 2539 ТҮХЭРИГ

Январиин 20-до наадаһан «Спортлотогой» хоёрдохи тиражай шүүбэриин мүнгэнэй хэмжээн тодорбо. Энэ удаа зургаан номерто тудаһан золто карточка байгаагүй. Табан номерто 2539 түхэриг, дүрбэндэ—57, гурбан номерто 3 түхэригэй шүүбэри тудаһан байна.

Республикымнай ниислэл хотын ажалшад болон городой харьяата аймагуудай хүдөө тосхондо ажаһуугшад урданайхидал адли хоёрдохи тиражай наадандa эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, олон мянган карточкануудые худалдан абаһан байха юм.

Кабанскын аймагай Байгал-Худара тосхондо ажаһуугша Александр Ельцов табан номер таажа, 2539 түхэриг мүнгэ шүүбэ. Дүрбэ, гурба, номерто тудаһан карточканууд олон.

«Спортлотогой» удаадахи наадан январиин 30-да болохо.

Д. ЦЫРЕНОВ.

БАГЛАА СЭСЭГТЭЛ ҮЗЭГДӨӨ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай хүдөөгэй коллективүүдэй наада харалга. Эрхүү хотодо үнгэргэгдэхэнь. Тэрэ харалгада хабаадаха манай республикын нэгэдхэгдэмэл коллективүүдэй үргэн программатай концерт Улаан-Үдын ажалшадта һая харуулагдаба.

Аймаг бүхэнһөө ерэһэн дууша, хатарша,басагад, хүбүүд, малшад, механизаторнууд, залуушье, наһатайшье хүнүүд бэлиг шадабаряа харуулба.

Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо, баледэй театрай хүшэгын һэхэгдэхэдэ, угалзаар шэмэглэгдэһэн хара хилэн дэгэлтэй эрэшүүл, һолонгын үнгэнүүдые тааруулжа оёһон платинуудтай эхэнэрнүүд хоорто зогсонхой байба.

Хоца Намсараевай үгэ дээрэ композитор Б. Ямпиловай зохёоһон «Түрэл ороноо алдаршуулнабди» гэжэ дуун ород хэлэн дээрэ зэдэлбэ. Удаань Д. Жалсараевай үгэ дээрэ Ж. Батуевай «Парти тухай дуун» гүйсэдхэгдөө. Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Н. Домирановай хүтэлбэри доро «Сэлэнгэ» гэжэ ансамблиин арадай инструментнүүдэй оркестр хоорые дагуулан хүгжэмдөө.

Гурбан час шахуу саг соо 34 номер табигдаа. Сэлэнгын аймагай дуу, хатарай «Сэлэнгэ» гэжэ ансамблиин коллективэй гүйсэдхэһэн буряад залуушуулай хатараар (найруулан табигшань А. Батубаева, хүгжэмшэнь А. Андреев) концертын программа үргэлжэлөө.

Эвенк Е. Барановай түрэл хэлэн дээрээ дуулаһан дуунай һүүлээр гүйсэдхэгдэһэн эвенк хатар (Т. Полозовагай найруулга) харагшадта ехэтэ һайшаагдажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Гүйсэдхэгшэдынь — Хэжэнгын аймагай арадай «Ургы» гэжэ хоорой хатаршад. Тус бүлэг удаань «Шэнхинээтэ зэбэнүүд» гэжэ Буряадай ангуушадай хатар гүйсэдхөө.

Олоной хабаадалгатай хатарнуудые гол түлэб хоёр аймаг — Хэжэнгэ Сэлэнгэ хоёр бэлдэжэ асараа. Тиихэдээ хэнэйнь хэн гэшэгүй абьяастай, бэрхэ хатаршадтай байһаниинь элирбэ. Хубсаһа хунарыншье уран гоёор оёгдонхой. Хоёр-гурбан хүнэй хабаадалгатай эстон, башкир хатарнууд мүн лэ һонирхогдоо.

Хатаршад гоё һайхан хубсаһандаа хүрэмөөр, найруулагдаһан хэбээрнь, хатарай удхые һайнаар ойлгохоор, уран бэрхээр дамжуулжа шадаһаниинь һайшаамаар байна. Тиимэһээ зонын харалгада хатаршадтаа найдамаар байха аабза.

Дуун. Энэ үдэшэ һайхан дуунууд яһала зэдэлээ, шагнагшадай сэдьхэл баясуулаа. Мужыхын (Яруна) дунда һургуулиин багша Ч-Х. Цыбенова, Бэшүүрэй һургуулиин библиотекарь И. Ефимова, А. Холхоев (Түнхэн), В. Мадаганов (Ивалга) болон бусад һайхан хоолойтойгоо мэдүүлбэ. Ярууны совхозой һаалишан Цыпилма Жамбалова буряад арадай — «Айлшалуулаарай» гэжэ дууе ирагуу һайханаар дуулажа, арадай ёһотойл бэрхэ дуушан байһаниинь элирээ. Дуушад тухай үгэеэ Хэжэнгын арадай хоороор түгэсэе. С. Сультимовагай хүтэлбэри доро тус коллектив гурбан дуу суглаарагшадай анхаралда табяа. Хэжэнгын арадай хоорой дундаһаа П. Доржиева, П. Аюшеев, З. Ширапов, С. Самбоцыренов гэгшэд дуу дуулажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Баунтын аймагһаа ерэһэн «Геолог» гэжэ инструментальна ансамбль, балалайка дээрэ наадаһан пенсионер И. А. Лютиков, Ярууны дууша басагадай, Дээдэ-Ториин эхэнэрнүүдэй, буряад арадай инструментнүүдэй «Сэлэнгэ» гэжэ ансамбльнууд концертын программые нилээд шэмэглэнэ.

Элдэб наһанай хүнүүдһээ бүридэһэн шэмээшэгүүдэй Ехэ-Куналейн арадай хоор (хүтэлбэрилэгшэнь колхозой пенсионер, Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ф. Ф. Рыжаков) олондо үнинэй мэдээжэ ааб даа. Энэ коллектив зонын харалгада гурбан дуу бэлдэһэн. Тэрээнһээ гадна, Рыжаковтоной гэр бүлын гурбан үеын хүнүүдэй хамтадаа гүйсэдхэһэн дуун һонирхолтой байгаа.

Тоосоото концертдэ зэдэлһэн дуунуудай авторнуудшье, хатарнуудай найруулан табигшадшье зохёохы талаараа янза бүриин хүнүүд. Тиихэдэ гүйсэдхэгшэдэйшье бүридэл баян.Тэдэнэрэй хамтын хүдэлмэриие харахада, сэдьхэл баясуулма байба.

Республикымнай аймаг бүриин элдэб яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тоосоото концертын коллектив баглаа сэсэгтэл үзэгдөө.

В. ТОКТОХОЕВА.
манай тусхай корр.

„Энгидэй“— Загарайда

Шэтын областиин гүрэнэй фпилармониин «Энгидэй» гэжэ эстрадна ансамблиин коллектив манай аймагай соёлой түб байшанда концерт табиба.

Холоһоо ерэһэн айлшадай наадые хараха дуратайшуул клубаар дүүрэн сугларaa. Ажалай һүүлээр яаража ерэһэн ажалшад айлшадайнгаа бэлиг шадабариие баясан хараа.

Улаан-Үдэдэ түрэһэн Татьяна Трифонова, Леонид Вернер гэгшэд шагнагшадые һүүлэй үеын эстрадна дуунуудтай танилсуулба. Конферансье, циркын һургуули дүүргэһэн Геннадий Исрутиновай номернууд олондо һайшаагдаа.

Коллективэй урдаа хараха хатаршан Хидео Пак тухай хэдэн үгэ хэлэе. Тэрэ Одессэ хотын баледэй һургуули дүүргэһэн. Долоодохи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Манай аймагай сценэ дээрэ тэрэ классическа, испан, энэдхэг хатарнуудые гүйсэдхөө. Махмут Исамбаевай шаби, энэ хатаршые казахстанда хоёрдохи Исамбаев [...] сэдэг юм.

Хатаршан Хидео Пак [...]шье республикын суута [...]таршад Л. Сахьянова, Ц. Б[...]маев гэгшэдтэй творческо [...]рилсаа холбоотой

— Лариса Петровна ай[...]тар бэлигтэй хатаршан [...] юм даа. Тэрэнһээ бэедээ [...]һатай олон юумэндэ һура[...]би, — гэжэ нүхэр Пак [...]рэнэ.

Тус коллективэй эмхид[...] дэһээр табан жэл болобо. [...]гонихон сагай хугасаа соо [...]дэнэр яһала амжалта түйла[...] ябана.

Н. УГРЮМОВ,
«Вперед» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

«ТАЛЫН НАРАН»

Нимэ нэрэтэй уран зохёолой кружок Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулида табан жэлэй саада тээ эмхидхэгдэһэн юм. Мүнөө 30 гаран үхибүүд энэ кружокто ябажа, түрэл буряад хэлэнэйнгээ баялигые шудалхаһаа гадна, өөһэдынгөө найруулан зохёоһон уянгата шүлэг, рассказуудые зүбшэн хэлсэдэг, һайн, муу талануудыень тэмдэглэдэг байна. Игэжэ һурагшад зохёохы шадабаряа дээшэлүүлнэ.

Үхибүүдэй найруулһан эрхим һайн зохёолнууд аймагай «Ленинэй зам» газетын хуудаһануудта ходо толилогдожо байдаг. Мүн зүбшэн хэлсэхэ үедэ һайн гэжэ тэмдэглэгдэһэн шүлэг, рассказуудһаа бүридэһэн гар бэшэгэй альбом эндэ ходо гаргагдажа байдаг.

Кружокто хабаадагшад [...]тагайнгаа үбгэд, хүгшэдтэ а[...]шалжа, тэдэнэрэй хөөрэ[...] үльгэр онтохо, таабари, онь[...] үгэ гэхэ мэтэ арадай а[...] зохёолой дээжэ бэшэжэ аба[...] тусхай альбом соо суглуул[...] Тэдэнэр буряад уран зохё[...]шодой бэшэһэн зүжэг, сцен[...]нүүдые бэлдэжэ, нютагайн[...] хүн зондо харуулдаг. Һая[...] Хоца Намсараевай «Та[...]ташуур» гэжэ зүжэгые соё[...] байшанда табижа, нютагай[...]дайнгаа һайшаал, магтаа[...] хүртөө һэн.

Тус һургуулиин буряад [...]тература болон хэлэнэй [...]шан Б. Ш. Цыдыпцырено[...] Е. Д. [...]маева гэгшэд энэ кр[...]жогые хүтэлбэрилнэ.

М. ЦЫРЕНОВ.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

АЛЬГА ТАШАЛГААР УГТАГДАНА

Белорус драматург А. Макаенок гэгшын «Трибунал» гэжэ зүжэгые Хэрэнэй соёлой байшангай дэргэдэхи арадай театрай коллектив нютагайхидтаа харуулжа эхилбэ. Аймагай больницын техник-рентгенолог Вячеслав Михалев староста Терешкын, Тамара Врачинская Полинын, Валентин Черков полицай Сыродоевой, Алексей Батурин немец комендантын, Иван Беспалов старостын хүбүүнэй рольнуудые наадана. Мүн Е. Бурдуковская, К. Балтакова, Н. Батурина гэгшэд энэ зүжэгтэ хабаадалсана.

Мүнөө хүдөөгэй артистнар Сагаан-Нуур, Зүүн — Мур[...] Түнхэн тосхонуудаар айл[...]лаад, һаяхан бусажа ерээ. [...]дэнэрэй ошоһон лэ нюта[...] хүн зон клубтаа олороо с[...]ларжа, «Трибунал» зүжэ[...] һонирхон хараһан, нэрье[...] альга ташалгаар угтаһан [...]ха юм.

Арадай театрай коллек[...] ээлжээтэ гастрольдо бэлда[...] байна. Тэдэнэр Хужар, Нил[...] Пустынь, Жэмһэг гэхэ [...] нютагуудаар ябажа, «Три[...]нал» зүжэгые таряашад, [...]шадта харуулха юм.

Л. ТАПХАЕВ.
Түнхэн.

Малшадые һонирхуулнабди

Э. Брагин, Э. Разинский гэгшэдэй «Сугтаа алба хэгшэд» гэжэ зүжэгые Хяагтын аймагай ажалшад һонирхон хаража байна.

Совет статистическэ нэгэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд тухай харуулһан тус комедиие Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд январиин 25-да, «Дружба» колхозойхид уржадэр һонирхон хараһанаа мэдүүлнэ.

Зүжэгэй гол рольнуудта артистнар Е. М. Рязнова, О. К. Мизевич, А. Н. Благодаров, Н. С. Клепач, Л. С. Улитина гэгшэд наадана.

Коллективнай ябаһан [...] газартаа халуунаар угтаг[...]на, баяр баясхаланда хүр[...]нэ. Айлшалалга февраль га[...]тар үргэлжэлхэ юм.

А. АЛЕКСАНДРОВ,
Буряадай гүрэнэй ород драмын театрай директор.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

11.30 — «Смелого пуля боится» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.05 — шэнэ һонин. 13.10 — **үнгэтэ телевидени.** «Будильник» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 13.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.10— **үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Сверчок и муха» — телевизионно зүжэг. 14.30— **үнгэтэ телевидени.** «Кино-аяншалагшадай клуб.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

15.30 — «Увертюра к танцу» гэһэн киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

15.40 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». Степан Олейнигэй шүлэгүүд ба баснинууд. 16.00 — В. Каверин, «Школьный спектакль» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно зүжэг. 17.25 — **үнгэтэ телевидени.** «Дирижер» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 18.30—«Голубая комната»— Польшын телевизионно уран һайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — кинопанорама.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.00 — «Эхэ ороноймни дуунууд» гэһэн дамжуулга, 21.30 — «Майская ночь, или утопленница» — уран һайханай фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

22.30 — **үнгэтэ телевидени.** «Идущие за горизонт» — телевизионно уран һайханай фильм. (2-дохи сери).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

18,30 — «На диком бреге» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 19.35—концерт.

ЯНВАРИИН, 29, ПОНЕДЕЛЬНИК.
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.00 — «Дэлхэйн хүгжэмшэдэй хуралдаан» гэһэн киноочерк. 18.30 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа. 19.00 — спортын һонин. 19.10 — «Долоон хоногой һонин» (буряад хэлэн дээрэ). 19.40 — «Шэнэ жэл» киноочерк. 19.50— «Институт ба завод» гэһэн дамжуулга. 20.20 — Хуушанай дуу хүгжэмэй концерт. 21.00 — «Уласхоорон дүы н шэнжэлэл». 21.20 — «Дуу дуулалга» гэһэн киноочерк. 21.30 — Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо. «Творческо зураглалнууд»гэһэн циклһээ. Уран зохёолшо Жамсо Тумунов. 22.20 — «Пагубный курс маоистов» — телевизионно баримтата фильм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5[...], культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-8[...], информации — 34-05, общественная приёмная — 56-6[...], машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03364. Заказ № 134[...]